Η Πανδημία ως Κρατικό Έγκλημα

του Νώντα Σκυφτούλη

Οι καθημερινοί θάνατοι στην Ευρώπη είναι κρατικά εγκλήματα. Αυτή η διαπίστωση είναι καθολική και άσχετα με τις διαφοροποιήσεις των επιμέρους κρατών· οι αιτίες των εγκλημάτων αυτών έχουν όνομα, επώνυμο, ιδεολογία και κοινό πνεύμα. Και οι αιτίες είναι δομικές και δεν αντιμετωπίζονται με την ελαφρότητα του συνδικαλισμού του υπάρχοντος ή με την επίκληση ενός κοινωνικού κράτους και μάλιστα από τους πρώην επικριτές του, αριστερούς και φιλελεύθερους.

Τις κατεστραμμένες από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο χώρες ανέλαβε το κράτος να ανασυγκροτήσει, καθοδηγώντας το κεφάλαιο και αναδιατάσσοντας την ταξική διαστρωμάτωση σε μια και μοναδική προοπτική: την επιθετική ανάπτυξη με κινητήρια δύναμη το κέρδος. Αυτός ο Κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός ακολούθησε με συνέπεια και χωρίς κανένα μέτρο και πλαίσιο τους άξονες της ανάπτυξης, σε ό,τι μπορούσε να αποφέρει κέρδος και σε ό,τι διευκόλυνε το κέρδος μέσα φυσικά από κρατικές και ιδιωτικές επενδύσεις. Πράγματι μέσα σε μια εικοσαετία η συσσώρευση κεφαλαίου έφτασε στο ζενίθ και η ραγδαία εκβιομηχάνιση και η ανάπτυξη της τεχνολογίας κατέκλυσε όλους τους χώρους από τις βιομηχανικές ζώνες μέχρι την αγροτική παραγωγή. Η επίθεση που δέχτηκε το φυσικό περιβάλλον και η ανάδευση κάθε φυσικής ζωής μετέτρεψε την ίδια τη φύση σε γυμνή ύπαρξη.

> *Από τη δεκαετία του ‘80 και μέχρι σήμερα και ανεξαρτήτως πολιτικού πρόσημου, το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών υιοθέτησε και εφαρμόζει το δόγμα του σύγχρονου νεοφιλελευθερισμού των εμπνευστών Ρήγκαν-θάτσερ, ενισχύοντας την επιθετική οικονομία της ανάπτυξης, κατασπαταλώντας ότι είχε απομείνει από τις προηγούμενες δεκαετίες και με νέους πόρους από την αφαίρεση των εισοδημάτων των κατώτερων τάξεων δίνοντας την χαριστική βολή στην κοινωνία ως δομή.*

Από την πρώτη στιγμή και με την μεθοδικότητα της κρατικής βίας προσπάθησαν και πέτυχαν την διάλυση της κοινωνίας, τη διάλυση της ίδιας της ζωής. Επικαλούμενοι το άτομο προκειμένου να το ιδιωτικοποιήσουν το έριξαν στην αγορά τεμαχίζοντάς το.

Υπονόμευσαν κάθε τι κοινό και δημόσιο, μετατρέποντας την κοινωνία σε άθροισμα ιδιωτών και τον δημόσιο χώρο σε ιδιωτικό. Εδραίωσαν την κυριαρχία της αγοράς και την καπιταλιστική νομοτέλεια του κέρδους με το αξίωμα: ό,τι παράγει κέρδος είναι χρήσιμο – ό,τι δεν παράγει είναι άχρηστο.

Σε αυτό το πλαίσιο εμφανίζονται διάφορα παθογόνα όπως ο Ζίκα, ο Έμπολα, οι κορωνοιοί, ο κίτρινος πυρετός, η γρίπη των πτηνών και η αφρικανική πανώλη των χοίρων αλλά και αυτός ο κορωνοϊός που μας απασχολεί, τα οποία έφυγαν από την «αιχμαλωσία» της φύσης και ταξίδευσαν στους ανθρώπινους πληθυσμούς ακριβώς γιατί η κερδοσκοπική μανία διέλυσε το φυσικό τους περιβάλλον. Ο Rob Wallace [1] σε συνέντευξή του που πρέπει να διαβαστεί στο Marx 21 είναι σίγουρος:

Ο πραγματικός κίνδυνος κάθε νέας έξαρσης είναι η αποτυχία ή για να το θέσουμε καλύτερα, η βολική άρνηση ν' αντιληφθούμε ότι ο Covid-19 κι ο κάθε Covid-19 δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο γεγονός. Τα αυξανόμενα κρούσματα ιών συνδέονται στενά με την παραγωγή τροφίμων και την κερδοφορία των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Οποιοσδήποτε θέλει να κατανοήσει το γιατί οι ιοί γίνονται όλο και περισσότερο επικίνδυνοι πρέπει να ερευνήσει το βιομηχανικό μοντέλο της γεωργίας και πιο συγκεκριμένα, της ζωικής παραγωγής. Επί του παρόντος, ελάχιστες κυβερνήσεις κι ελάχιστοι επιστήμονες είναι έτοιμοι να κάνουν κάτι τέτοιο. Μάλλον το αντίθετο. Όταν εμφανίζονται νέες εξάρσεις, οι κυβερνήσεις, τα ΜΜΕ, ακόμη και το μεγαλύτερο μέρος του ιατρικού κατεστημένου, εστιάζουν σε τέτοιο βαθμό σε κάθε μεμονωμένη έκτακτη ανάγκη που παραμελούν τις δομικές αιτίες που οδηγούν ξαφνικά πολλαπλά παθογόνα, το ένα μετά το άλλο, στο παγκόσμιο προσκήνιο.

Επιπροσθέτως το σύστημα υγείας απαξιώθηκε, λεηλατήθηκε και η

δημόσια υγεία εμπορευματοποιήθηκε και ιδιωτικοποιήθηκε με την αυτόματη εισαγωγή της στους νόμους της αγοράς. Να αναφέρουμε εδώ και τον αγώνα που έκανε ο Τραμπ να ακυρώσει το ObamaCare προκειμένου να μην υπάρχει ίχνος δημόσιας ασφάλισης, μετατρέποντας εκατομμύρια ανθρώπους σε φονεύσιμους. Αυτός είναι ο λόγος που τις επόμενες μέρες οι ΗΠΑ θα μεταβληθούν σε ένα μεγάλο κολαστήριο του κορωνοϊού και να διαφανεί ο κοινωνικός πλέον νόμος ότι όσο πιο οικονομικά νεοφιλελεύθερο είναι ένα κράτος τόσο πιο θανατηφόρο είναι.

Ο Καπιταλισμός από τη δεκαετία του ‘80 έως σήμερα έχει φτάσει στο ζενίθ της παραγωγής της ανάπτυξης, κατασπαταλώντας τους φυσικούς πόρους σε μια υπερκαταναλωτική υστερία με την οποία γέμισε την αγορά και τα κεφάλια των ανθρώπων.

Ο υπερκαταναλωτισμός και η υπεραφθονία είχαν συγκεκριμένο προσανατολισμό και σκοπό. Ένας ιός λοιπόν στάθηκε ικανός να αποκαλύψει το ψέμα και την ανορθολογικότητα του καπιταλισμού. Που είναι η αφθονία σε ΜΕΘ, σε αντισηπτικά διαλύματα, σε αντιδραστήρια, σε αναπνευστήρες , σε προστατευτικές φόρμες, σε μάσκες, σε εξεταστικά κέντρα για τεστ; Πού είναι η δημόσια υγεία, το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό; Για ποιόν χρηματοδοτούνται τα κρατικά κέντρα έρευνας; Η τεχνολογία γιατί και για ποιόν προορίζεται; Ποιος ο ρόλος των φαρμακοβιομηχανικών κολοσσών;

Απέναντι σε αυτή την κατάσταση ο κρατικός νεοφιλελευθερισμός μη μπορώντας να διαχειριστεί τα εγκλήματα του, κατέφυγε σε αστυνομικά και κατασταλτικά μέτρα γνωστοποιώντας και σε όσους δεν γνώριζαν την δεσποτική προέλευση του. Με Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, διευρυμένες με καθεστώς έκτακτης ανάγκης, με καθεστώς εξαίρεσης, με έκτακτα μέτρα, με κυβερνητικά διατάγματα, με απαγόρευση της κυκλοφορίας, μετέτρεψε την εξαίρεση σε κανόνα και την δημοκρατία σε αστυνομία. Επιπροσθέτως έχουν το θράσος να επικαλούνται την ατομική και κοινωνική ευθύνη την οποία όλα αυτά τα χρόνια αντικειμενοποίησαν, εμπορευματοποίησαν και διέλυσαν.

Η ατομική ευθύνη είναι στον πυρήνα των αντιεξουσιαστικών ιδεών μας, όπου το αυτεξούσιο και ο αυτοκαθορισμός θα παράγουν μια κοινωνία αμοιβαιότητας και αλληλοβοήθειας, σχέσεις που ήδη υπάρχουν και όχι μόνο διατηρούν την κοινωνία αλλά ευθύνονται για την εξέλιξή της. Αυτός είναι ο λόγος που από την πρώτη στιγμή της επιδημίας υιοθετήσαμε τα συμπεράσματα της επιστήμης ενάντια στις προκαταλήψεις και τις δεισιδαιμονίες από όπου και αν προέρχονταν. Ακόμα με μεγαλύτερο πάθος κοινωνικής συνείδησης οργανώνουμε την αλληλοβοήθεια γιατί ξέρουμε ότι «ο λαός θα σώσει το λαό» και κανένας άλλος. Οι γιατροί και νοσηλευτές και όχι οι μάγοι και οι επαγγελματίες πολιτικοί.

Η αλλαγή προοπτικής είναι μονόδρομος. Η πανδημία δεν είναι εφαλτήριο για μια τετραετία ούτε πρόσχημα για νέους «αγανακτισμένους», είναι ευκαιρία καθολικού αναστοχασμού για δομικές αλλαγές πάνω στον προσανατολισμό της κοινωνίας αλλά και του κινήματος απελευθέρωσης. Νέοι όροι, νέοι δεσμοί, νέοι τρόποι. Οι παλιές αφαιρέσεις δεν βοήθησαν όλα αυτά τα χρόνια και δεν πρόκειται να χρησιμεύσουν παρά μόνο για ιδιωτική χρήση. Ο δρόμος θα ανοίξει όταν οι πυλώνες του συστήματος, Οικονομία και Ανάπτυξη, φύγουν από το θρόνο της ιεραρχίας των αξιών και το δημόσιο, ελεύθερο και κοινωνικό να πάρουν τη θέση τους, περιθωριοποιώντας το ιδιωτικό και το κρατικό οριστικά.

Είμαστε σίγουροι πως πολύ σύντομα οι λαοί της Ευρώπης θα ζητήσουν το λόγο για όλα αυτά τα εγκλήματα και αυτή τη φορά θα το κάνουν με εμφατικό τρόπο. Η κοινωνική εξέγερση είναι προ των πυλών στο όνομα των νεκρών, στο όνομα μιας ζωής ελεύθερης με αλληλοβοήθεια, αλληλεγγύη και αμοιβαιότητα. Η ενότητα της κοινωνίας και η ανάδυση νέων αξιών και δεσμών που θα επιτρέπουν την αρμονική συμβίωση με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον είναι μονόδρομος. Να σταθούμε όρθιοι τώρα με ενεργητική αναμονή για αυτήν την επερχόμενη πανευρωπαϊκή εξέγερση.

[1] Rob Wallace, επιδημιολόγος και συγγραφέας του βιβλίου *“Big*

Farms Make Big Flu”

Τα δέκα πράγματα που πρέπει να θυμόμαστε μετά την πανδημία

του Γιώργου Σμπώκου

Μέχρι την πανδημία, ο μέσος άνθρωπος πίστευε ότι η ευημερία έρχεται με την οικονομική ανάπτυξη, η οικολογική κρίση μπορεί να αντιμετωπιστεί με την τεχνολογία, η εξέλιξη είναι γραμμική και η Δύση πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο στην παγκόσμια διακυβέρνηση. Η πανδημία έδειξε ότι αυτές οι φιλοδοξίες είναι υπερβολικά αισιόδοξες.

Μια πρώτη συλλογική αντίδραση εν μέσω της παγκόσμιας εξάπλωσης του Covid 19, των δυσμενών οικονομικών συνθηκών και της κοινωνικής αποστασιοποίησης, είναι η κοινοποίηση ειδήσεων που προκαλούν αισθήματα ευφορίας και αισιοδοξίας. Ερευνητές στη Νέα Υόρκη δήλωσαν στο BBC ότι το επίπεδο εκπομπών μονοξειδίου του άνθρακα στην αμερικανική πολιτεία μειώθηκε κατά 50% μετά τη λήψη έκτακτων μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας. Το περιοδικό Nature γράφει ότι οι προσπάθειες της Κίνας για τον έλεγχο της επιδημίας φαίνεται ότι έχουν περιορίσει την κατανάλωση ενέργειας και τη ρύπανση του αέρα. Τα δορυφορικά δεδομένα που συλλέγονται από τη NASA και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος έδειξαν σημαντική μείωση των ατμοσφαιρικών επιπέδων διοξειδίου του αζώτου, που παράγεται κατά την καύση ορυκτών καυσίμων, σε ολόκληρη την ασιατική χώρα. Η εφημερίδα Guardian κοινοποίησε ένα βίντεο με δελφίνια που επανεμφανίσθηκαν σε λιμάνι της Σαρδηνίας, μετά την αυστηρή απαγόρευση του απόπλου.

Φαίνεται πως όταν αισθανόμαστε αγχωμένοι, έχουμε την τάση να αναζητούμε πράγματα που μας κάνουν να νιώθουμε καλά, να τα επισημαίνουμε και να τα μοιραζόμαστε με άλλους. Αν και το National Geographic διατηρεί κάποιες επιφυλάξεις σχετικά με αυτά που μοιραζόμαστε, η ιδέα ότι οι παρενέργειες της πανδημίας είναι ευεργετικές για τα ζώα και τη φύση, δίνει σε πολλούς ανθρώπους την αίσθηση του νοήματος. Πως αυτό που συμβαίνει, συμβαίνει για κάποιο λόγο.

Δεν πιστεύω πως υπάρχει νόημα στα πράγματα. Δέχομαι όμως, ότι η αναζήτηση του νοήματος είναι ζωτικής σημασίας για τον άνθρωπο. Η αναζήτηση νοήματος σε έργα ανθρώπινα ή «πράξεις του θεού» απαντά στην ανάγκη μας να ανιχνεύουμε λογικές ακολουθίες. Η διαδικασία αυτή μας τροφοδοτεί με δύναμη, αυτοπεποίθηση και συναισθηματική ισορροπία.

Ωστόσο, αυτό που περνάμε δεν συμβαίνει για κάποιο λόγο. Αυτό που περνάμε είναι καθ΄ εαυτό ένας λόγος. Είναι *σχέση, αιτία* και *απολογία*. Η πανδημία συνθέτει όλες τις ερμηνείες δυναμικά – εκτός από μία.

Είναι σχέση γιατί προϋποθέτει την ανθρώπινη κοινότητα για να μεταδοθεί. Είναι αιτία γιατί ενεργοποιεί τα ανακλαστικά της κοινότητας. Δεν είναι όμως απολογία. Για την ακρίβεια, δεν είναι αυτόματα απολογία. Αν θα δώσουμε λόγο ή όχι είναι επιλογή. Πρέπει να θέλουμε να γίνει και απολογία. Η απολογία σε αυτό το συσχετισμό δεν είναι η δικαιολόγηση ή η προάσπιση μιας πράξης, αλλά ο απολογισμός, η *απόκριση* σε αυτό που συμβαίνει.

Η απόκριση στην πανδημία μπορεί να οδηγήσει στον επαναπροσδιορισμό του συλλογικού φαντασιακού. Ο Covid 19 μπορεί να έχει μια απομαγευτική επίδραση στις συλλογικές πεποιθήσεις μας.

Εδώ καταγράφονται τα δέκα πράγματα που πρέπει να θυμόμαστε στον απολογισμό μετά την πανδημία:

1. Ο κόσμος δεν χωρίζεται σε ανεπτυγμένα και υποανάπτυκτα

κράτη, αλλά σε ευάλωτα και μη ευάλωτα κράτη.

Η ετοιμότητα της Κούβας να στείλει γιατρούς και νοσηλευτές στην Ιταλία έδειξε πόσο σημαντικό είναι για τα κράτη να μην εξαρτώνται από τη διεθνή αγορά, αλλά να είναι αυτάρκη.

2. Τα εθνικά συστήματα υγείας εγγυώνται την πολιτική προστασία κατά τη διαχείριση κρίσεων.

Η ικανότητα της Ισλανδίας να ελέγξει την εξάπλωση του COVID-19 με τεστ μεγάλης κλίμακας στον πληθυσμό της δείχνει τη σημασία των τοπικών αλυσίδων εφοδιασμού και των εθνικών συστημάτων υγείας.

3. Η ανακατανομή του πλούτου είναι απαραίτητη για την προστασία της κοινωνικής ειρήνης.

Όλες οι ευρωπαϊκές οικονομίες ήδη προσπαθούν να μετριάσουν το κοινωνικό σοκ της πανδημίας με τη λήψη οικονομικών μέτρων για την αναστολή των πληρωμών οφειλών προς το δημόσιο, την εγγύηση δανείων, τη χρηματοδότηση υποδομών, την επίταξη υλικών και υπηρεσιών και την επιδότηση μισθών για εργαζόμενους που δεν μπορούν να εργαστούν.

4. Η βιομηχανική ανάπτυξη δεν είναι απαραίτητη.

Η μακρά οικονομική ανάπτυξη της Κίνας υποκύπτει στην πανδημία. Ο Covid 19 οδηγεί σε έλλειψη εργαζομένων και αγοραστών. Η κινεζική κυβέρνηση αναπροσάρμοσε ήδη τους οικονομικούς της στόχους. Ο Xi Jinping, πρόεδρος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, ζήτησε την εξάλειψη της ακραίας φτώχειας μέχρι το τέλος του έτους.

5. Ο τρόπος διαμόρφωσης της σύγχρονης αλυσίδας εφοδιασμού είναι εξαιρετικά εύθραυστος.

Η πανδημία αποκάλυψε πόσο εύθραυστη είναι μια οικονομία που βασίζεται στην εξωτερική ανάθεση, όπως στις ΗΠΑ. Η έλλειψη χειρουργικών ποδιών λόγω της εξάρτησης από κινέζικες κατασκευαστικές εταιρίες εξέθεσε τις αδυναμίες της υπεράκτιας

παραγωγής, της απομάκρυνσης από την αυτάρκεια και της ιδιωτικοποίησης του συστήματος δημόσιας υγείας. Ο Λευκός Οίκος επικαλείται τώρα τον νόμο περί αμυντικής παραγωγής. Αντίθετα, η αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων είναι εξαιρετικά ισχυρή λόγω της τοπικής παραγωγής.

6. Ο ιδιωτικός τομέας είναι εντελώς απροετοίμαστος σε κρίσιμες καταστάσεις.

Ενώ οι κυβερνητικές υπηρεσίες πρόληψης και ελέγχου των λοιμώξεων, τα εθνικά συστήματα υγείας, η αστυνομία και ο στρατός αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο στον έλεγχο της εξάπλωσης του ιού, ο ιδιωτικός τομέας παρουσιάζει εξαιρετικές αποτυχίες στη διαχείριση κινδύνων και στην εταιρική ευθύνη. Οποιαδήποτε καλή συμβουλή ή πρακτική των εταιρειών αντισταθμίζεται εν μέρει ή εξ' ολοκλήρου από την επιδίωξη της διατήρησης του κέρδους τους ή την ελαχιστοποίηση του κόστους παραγωγής τους. Η συμφωνία που επιτεύχθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο μεταξύ της Εθνικής Υπηρεσίας Υγείας και του ιδιωτικού τομέα για την καταπολέμηση του κορωναϊού, δείχνει ότι ο ιδιωτικός τομέας δεν είναι διατεθειμένος να χρησιμοποιήσει δωρεάν τις υποδομές και τους πόρους του. Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας, ο ιδιωτικός τομέας θα αποζημιωθεί πλήρως για τη συνδρομή του.

7. Η κοινωνική απομάκρυνση έφερε τη συναισθηματική σύνδεση στο προσκήνιο.

Όσο μακρύτερα απομακρύνουν τα μέτρα τους ανθρώπους σωματικά, τόσο εγγύτερα έρχονται εκείνοι συναισθηματικά. Στην Ιταλία οι άνθρωποι ενώνουν τις φωνές τους και διασκεδάζουν τον ιό με τραγούδι στα μπαλκόνια, την ώρα που ο αριθμός των θανάτων ανεβαίνει. Το τραγούδι των Ιταλών στέλνει ένα ηχηρό μήνυμα θάρρους, συνεργασίας και αλληλεγγύης.

8. Το ανθρωπογενές περιβάλλον μετατρέπεται σε απαγορευμένη ζώνη.

Το δομημένο περιβάλλον όπως έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει την ανθρώπινη ύπαρξη και σύνδεση, όχι μόνον αδυνατεί να

εξυπηρετήσει τον άνθρωπο σε αυτές τις κρίσιμες συνθήκες, αλλά μετατρέπεται σε απαγορευμένη ζώνη. Οι κυβερνήσεις της ΕΕ υιοθέτησαν σπάνια μέτρα σε μια δρακόντεια προσπάθεια να περιορίσουν την ταχεία εξάπλωση της πανδημίας. Η πρόσβαση σε σχολεία, εκκλησίες, εστιατόρια, σταθμούς, λιμάνια, κινηματογράφους, καφετέριες κ.λπ. απαγορεύεται σε όλα σχεδόν τα ευρωπαϊκά κράτη, ενώ η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη περιορίζεται έως ότου οι ασθενείς εκδηλώσουν σοβαρά συμπτώματα.

9. Αναδεικνύεται η ζωτική σημασία των κοινοχρήστων.

Ο ρόλος του φυσικού περιβάλλοντος επαναπροσδιορίζεται. Ανακτά τη σημασία του ζωτικού χώρου. Καθώς η ανθρώπινη επιβίωση δεν εξασφαλίζεται πλέον στα ανθρωπογενή συστήματα, ο άνθρωπος επιστρέφει στα οικοσυστήματα. Ανακαλύπτει την εγγενή τους αξία πέρα από τη νομισματική τιμή τους. Ο άνθρωπος ανακαλύπτει τη θεραπευτική επίδραση του εξωτερικού χώρου στην ψυχική του υγεία (με όσες προσαρμογές προβλέπονται στον τρόπο χρήσης του). Επαναξιολογεί τη σημασία της διατήρησης των κοινοχρήστων ως δημόσια αγαθά, προσβάσιμα στο κοινό, μη ιδιωτικοποιημένα ή αλλιώς αποξενωμένα.

10. Ο περιορισμός της κατανάλωσης διαρρηγνύει την αλυσίδα παραγωγού – καταναλωτή.

Τα όρια της παραγωγής διαμορφώνονται από την καταναλωτική συμπεριφορά των ιδιωτών. Η έλλειψη αγοραστικού ενδιαφέροντος είναι ένας από τους παράγοντες που ανάγκασαν την παγκόσμια παραγωγή να σταματήσει. Συμπτωματικά αποδεικνύει πόση δύναμη έχουν οι καταναλωτές. Η μη-κοινότητά τους υπόρρητα και ακούσια διάρρηξε την αλυσίδα παραγωγής – κατανάλωσης. Για πρώτη φορά μια συλλογική παράλειψη καθορίζει την παραγωγή, την κατανάλωση, την κινητικότητα και την ανάπτυξη. Η πανδημία είναι μια κακή συγκυρία. Αν όμως για μια στιγμή ξεχάσουμε όλες τις κοινωνικές συμβάσεις, θα διακρίνουμε πως η καταναλωτική εγκράτεια επιβάλλει όρια. Θα πιστέψουμε ότι ένας εναλλακτικός τρόπος ζωής είναι ρεαλιστικός.

Ο πλανήτης έχει την ευκαιρία να αναπνεύσει. Εμείς έχουμε την ευκαιρία να κάνουμε απολογισμό. Να απομυθοποιήσουμε τις συλλογικές πλάνες μας, να επαναπροσδιορίσουμε το συλλογικό φαντασιακό μας, να απομαγεύσουμε τον κόσμο μας. Η πανδημία δοκιμάζει την ανθεκτικότητα των πεποιθήσεών μας. Και ίσως στο τέλος, για κάποιους, αυτό που περνάμε, συμβαίνει όντως για κάποιο λόγο. Την πνευματική επανάσταση της παγκόσμιας κοινότητας.

Giorgio Agaben: "Μας λένε ότι πρέπει να αναστείλουμε την ζωή για να την προστατέψουμε"

Το έργο του Αγκάμπεν αποτελεί για εμάς στη Βαβυλωνία σταθερή πηγή προβληματισμού, συζήτησης και αντιπαράθεσης εδώ και τουλάχιστον μία δεκαετία. Πολλά κείμενα που έχουν δημοσιευτεί τόσο στην ιστοσελίδα, όσο και στο περιοδικό χρησιμοποιούν το έργο του καθώς και πολλές από τις κεντρικές ιδέες του όπως η Κατάσταση Εξαίρεσης και η Γυμνή Ζωή. Συμπληρωματικά με το προηγούμενο κείμενό του, που δημοσιεύσαμε και εύλογα προκάλεσε έντονη συζήτηση, δημοσιεύουμε σήμερα μία πιο πρόσφατη συνέντευξή του. Σε αυτή ο Αγκάμπεν διασαφηνίζει πολλά από τα σημεία της προηγούμενης τοποθέτησής του. Αν και εξακολουθούμε να διατηρούμε επιφυλάξεις για τον τρόπο με τον οποίο ο Αγκάμπεν προσεγγίζει τα διακυβεύματα της σημερινής κατάστασης, θεωρούμε ότι η οπτική του αξίζει να διαβαστεί.

Οι χθεσινές εξελίξεις στην Ουγγαρία, με την ακροδεξιά κυβέρνηση του Ορμπάν να κηρύττει επ' αόριστον σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης τη χώρα και να επικαλείται ουσιαστικά τη συγκυρία της πανδημίας, για να της παραχωρηθούν υπερεξουσίες,

όπως και η εγγύτητα του στοχαστή προς τις εξελίξεις της Ιταλίας, χρωματίζουν με ιδιαίτερο τόνο το περιεχόμενο της συνέντευξης.

Μετάφραση του Φοίβου Θεολογίτη

Μετά το πολύκροτο άρθρο του και μια ύστερη απάντηση, τώρα μια συνέντευξη του Ιταλού φιλοσόφου για τις «σοβαρές ηθικές και πολιτικές επιπτώσεις» της πανδημίας. Η συνέντευξη δόθηκε στον Nicolas Truong και δημοσιεύτηκε στην Le Monde στις 24 Μαρτίου.

Le Monde: Σε ένα κείμενο που δημοσιεύτηκε από την *Il Manifesto*, είχατε γράψει ότι η παγκόσμια πανδημία του Covid-19 ήταν «μια υποτιθέμενη επιδημία», τίποτα άλλο από «ένα είδος γρίπης». Υπό την σκέψη του αριθμού των θυμάτων και της ταχύτητας της εξάπλωσης του ιού, ειδικά στην Ιταλία, μετανιώνετε για αυτά τα σχόλια;

Giorgio Agaben: Δεν είμαι ούτε λοιμοξιολόγος ούτε ιατρός, και μέσα στο εν λόγω άρθρο, το οποίο έχει ημερομηνία δημοσίευσης ενός μήνα, το μόνο που έκανα ήταν να παραθέσω αυτολεξεί αυτό που τότε ήταν η άποψη του ιταλικού Εθνικού Κέντρου Έρευνας. Δεν μπαίνω όμως στις συζητήσεις μεταξύ των επιστημόνων σχετικά με την επιδημία. Αυτό που με ενδιαφέρει είναι οι εξαιρετικά σοβαρές ηθικές και πολιτικές επιπτώσεις που προκύπτουν.

LM: Γράφετε ότι: «Φαίνεται ότι, έχοντας εξαντληθεί η τρομοκρατία ως δικαιολογία των μέτρων εξαίρεσης, η επινόηση μιας επιδημίας μπόρεσε να προσφέρει το ιδανικό πρόσχημα για την διεύρυνση (των μέτρων εξαίρεσης) πέρα από κάθε περιορισμό». Πως μπορείτε να υποστηρίζετε ότι πρόκειται για μια «επινόηση»; Η τρομοκρατία, όπως ακριβώς και μια επιδημία, δεν μπορούν να οδηγήσουν σε πολιτικές της ασφάλειας, τις οποίες μπορούμε να κρίνουμε ως ανεπίτρεπτες, αλλά να είναι πολύ πραγματικές;

GA: Όταν μιλάμε για μια επινόηση μέσα σε ένα πολιτικό πεδίο, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτή δεν θα πρέπει να γίνεται κατανοητή μόνο υπό ένα υποκειμενικό νόημα. Οι ιστορικοί

γνωρίζουν ότι υπάρχουν, ας το πούμε έτσι, αντικειμενικές συνωμοσιολογίες, οι οποίες φαίνονται να λειτουργούν ως τέτοιες, χωρίς να είναι καθοδηγούμενες από ένα αναγνωρίσιμο υποκείμενο. Όπως ο Μισέλ Φουκώ έδειξε πριν από εμένα, οι κυβερνήσεις της ασφάλειας (les gouvernements sécuritaires) δεν λειτουργούν αναγκαστικά με το να παράγουν την κατάσταση εξαίρεσης, αλλά με το να την εκμεταλλεύονται και με το να την καθοδηγούν όταν αυτή συμβαίνει. Σίγουρα, δεν είμαι ο μόνος που σκέφτεται ότι για μια ολοκληρωτική κυβέρνηση (gouvernement totalitaire) όπως αυτή της Κίνας, η επιδημία υπήρξε το ιδανικό μέσο για να δοκιμάσει την δυνατότητα απομόνωσης και ελέγχου μιας ολόκληρης περιοχής. Και το γεγονός ότι στην Ευρώπη μπορούμε να αναφερθούμε στην Κίνα ως ένα κατάλληλο πρότυπο, αυτό από μόνο του δείχνει τον βαθμό της πολιτικής ανευθυνότητας στην οποία μας έχει φθάσει ο φόβος. Θα πρέπει να αναρωτηθούμε για το γεγονός, το οποίο είναι τουλάχιστον περίεργο, ότι η κινεζική κυβέρνηση ξαφνικά κηρύσσει το κλείσιμο της επιδημίας όταν αυτό την βολεύει.

LM: Γιατί είναι αδικαιολόγητη η κατάσταση εξαίρεσης, κατά την γνώμη εσάς, ενώ ο περιορισμός της κυκλοφορίας εμφανίζεται να είναι ένα από τα κύρια μέσα για τους επιστήμονες προκειμένου να περιοριστεί η διάδοση του ιού;

GA: Μέσα στην κατάσταση της βαβελικής σύγχυσης των γλωσσών η οποία μας χαρακτηρίζει, κάθε γλωσσική κατηγορία ακολουθεί τις ιδιάζουσες αιτίες της χωρίς να υπολογίζει τις αιτίες των άλλων. Για τους λοιμοξιολόγους, ο αντίπαλος εχθρός είναι ο ιός· για τους γιατρούς, ο στόχος είναι η ίαση· για την κυβέρνηση, το ζήτημα είναι η διατήρηση του ελέγχου, και είναι πολύ πιθανόν προσωπικά να κάνω το ίδιο πράγμα θυμίζοντας ότι το τίμημα που θα πληρώσουμε για αυτόν τον έλεγχο, δεν θα πρέπει να είναι πολύ υψηλό. Στην Ευρώπη, έχουν υπάρξει πολύ πιο σοβαρές επιδημίες, αλλά κανένας δεν είχε σκεφθεί να κηρύξει μια κατάσταση εξαίρεσης, όπως εκείνη στην Ιταλία και στην Γαλλία, η οποία πρακτικά μας εμποδίζει να ζούμε. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι, έως αυτήν την στιγμή, η

ασθένεια επηρεάζει λιγότερο από έναν στους χίλιους ανθρώπους στην Ιταλία, αναρωτιέται κανείς τι θα γινόταν αν η επιδημία όντως χειροτέρευε. Ο φόβος είναι ένας κακός σύμβουλος και δεν πιστεύω ότι η μεταμόρφωση της χώρας σε μια μολυσματική (pestiféré) χώρα, όπου ο καθένας λογίζει τον άλλον ως ένα ενδεχόμενο μόλυνσης, θα ήταν πραγματικά η καλύτερη λύση. Πάντα είναι η ίδια εσφαλμένη λογική: όπως μπροστά στην τρομοκρατία αποφανθήκαμε ότι πρέπει να αναστείλουμε την ελευθερία προκειμένου να την υπερασπιστούμε, μας λένε, τώρα, ότι πρέπει να αναστείλουμε την ζωή για να την προστατέψουμε.

LM: Δεν γινόμαστε μάρτυρες της καθιέρωσης μιας μόνιμης κατάστασης εξαίρεσης;

GA: Αυτό που η επιδημία δείχνει ξεκάθαρα είναι ότι η κατάσταση εξαίρεσης, στην οποία οι κυβερνήσεις για πολύ καιρό μας έχουν συνηθίσει, έχει γίνει η κανονική συνθήκη (la condition normale). Οι άνθρωποι έχουν τόσο πολύ εξοικειωθεί να ζουν σε μια κατάσταση μόνιμης κρίσης που δεν φαίνεται να αντιλαμβάνονται ότι η ζωή τους έχει μειωθεί στο επίπεδο μιας καθαρά βιολογικής συνθήκης, και ότι έχει χάσει όχι μόνο την πολιτική της διάσταση, αλλά και οποιαδήποτε ανθρώπινη διάσταση. Μια κοινωνία η οποία ζει σε μια μόνιμη κατάσταση έκτακτης ανάγκης δεν μπορεί να αποτελεί μια ελεύθερη κοινωνία. Ζούμε σε μια κοινωνία η οποία έχει θυσιάσει την ελευθερία της υπέρ των υποτιθέμενων «λόγων ασφαλείας», και έτσι καταδικάζεται να ζει αδιάκοπα μέσα σε μια κατάσταση φόβου και ανασφάλειας.

LM: Υπό ποια έννοια ζούμε μια βιοπολιτική κρίση;

GA: Η νεωτερική πολιτική (la politique moderne) είναι από την αρχή έως το τέλος μια βιοπολιτική, της οποία το απόλυτο διακύβευμα είναι η ζωή καθ’ εαυτή. Το νέο γεγονός είναι ότι η υγεία γίνεται μια νομική υποχρέωση που πρέπει να τηρηθεί πάση θυσία.

LM: Για ποιόν λόγο το πρόβλημα, σύμφωνα με εσάς, δεν έγκειται

στην σοβαρότητα της ασθένειας, αλλά στην κατάρρευση ή την πτώση κάθε ηθικής και κάθε πολιτικής που έχει προκαλέσει;

GA: Ο φόβος κάνει να εμφανίζονται πολλά πράγματα τα οποία προσποιούμαστε ότι δεν βλέπουμε. Το πρώτο πράγμα είναι ότι η κοινωνία μας δεν πιστεύει πια σε τίποτα άλλο παρά στην γυμνή ζωή. Είναι σαφές για εμένα ότι οι Ιταλοί είναι διατεθειμένοι να θυσιάσουν πρακτικά τα πάντα: τις κανονικές τους συνθήκες ζωής, τις κοινωνικές σχέσεις, την εργασία, και το ίδιο ισχύει για τις φιλίες, τα συναισθήματα και τις πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, μπροστά στον κίνδυνο να μολυνθούν. Η γυμνή ζωή δεν είναι ένα πράγμα που ενώνει τους ανθρώπους, αλλά περισσότερο κάτι το οποίο τους τυφλώνει και τους διαχωρίζει. Οι άλλοι άνθρωποι, όπως ακριβώς η πανώλη (la peste) που περιγράφεται από τον Manzoni στο μυθιστόρημά του Οι Αρραβωνιασμένοι, δεν είναι τίποτα άλλο παρά φορείς της μόλυνσης, οι οποίοι πρέπει να παραμείνουν σε μια απόσταση το λιγότερο του ενός μέτρου, και να φυλακίζονται εάν πλησιάσουν πολύ κοντά. Ακόμα και οι νεκροί – αυτό πράγματι είναι βάρβαρο – δεν δικαιούνται πιά κηδείες, και ξέρουμε πολύ καλά τι συμβαίνει στα πτώματά τους.

Οι κοντινοί μας άνθρωποι δεν υπάρχουν πιά, και είναι πραγματικά τρομακτικό ότι οι δύο θρησκείες που φαινόντουσαν να κυριαρχούν στην Δύση, ο Χριστιανισμός και ο καπιταλισμός, η θρησκεία του Χριστού και η θρησκεία του χρήματος, παραμένουν σιωπηλές. Τι συμβαίνει στις ανθρώπινες σχέσεις μέσα σε μια χώρα η οποία εξοικειώνεται να ζει σε τέτοιες συνθήκες; Και τι είναι μια κοινωνία η οποία πιστεύει μόνο στην επιβίωση;

Είναι ένα πραγματικά θλιβερό θέαμα να βλέπεις μια ολόκληρη κοινωνία, η οποία έρχεται αντιμέτωπη με έναν κατά τα άλλα αβέβαιο κίνδυνο, να εξανεμίζει μαζικά όλες τις ηθικές και πολιτικές της αξίες. Όταν όλα αυτά θα έχουν περάσει, ξέρω ότι δεν θα μπορώ πλέον να επιστρέψω στην κανονική κατάσταση (l’état normal).

LM: Πως θα είναι ο κόσμος μετά, κατά την γνώμη σας;

GA: Αυτό που με ανησυχεί δεν είναι μόνο το παρόν, αλλά εξίσου αυτό που θα έρθει μετά. Όπως ακριβώς οι πόλεμοι έχουν αφήσει ως κληρονομιά στην ειρήνη μια σειρά από δυσμενείς τεχνολογίες, είναι πολύ πιθανό ότι οι κυβερνήσεις, μετά το τέλος της υγειονομικής έκτακτης ανάγκης, θα επιδιώξουν να συνεχίσουν τα πειράματα που δεν έχουν ακόμα καταφέρει να υλοποιήσουν: να κλείσουμε τα πανεπιστήμια και τα σχολεία, και τα μαθήματα να πραγματοποιούνται μέσω του διαδικτύου· να παύσουμε μια και καλή όλες τις ενώσεις και τις ομιλίες πάνω σε πολιτικά και πολιτισμικά ζητήματα· και, να ανταλλάσσουμε μονάχα ψηφιακά μηνύματα· και παντού, όσο είναι δυνατόν, οι μηχανές να αντικαταστήσουν όλες τις επαφές, όλες τις μολύνσεις, ανάμεσα στους ανθρώπους.

Πηγή:
https://www.lemonde.fr/idees/article/2020/03/24/giorgio-agamben-l-epidemie-montre-clairement-que-l-etat-d-exception-est-devenu-la-condition-normale_6034245_3232.html

Βιβλιογραφικές προτάσεις

Giorgio Agamben, *Homo sacer: κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή,* Scripta, 2005, μια σύνοψη της βιοπολιτικής και της γυμνής ζωής, σ. 276-277.

Giorgio Agamben, *For a theory of destituent power*, Chronos Magazine, 2013 (Βλ. και το περιοδικό *Το Έρμα,* τεύχος 2), για την έννοια της ασφάλειας.

Walter Benjamin, Ο καπιταλισμός ως θρησκεία, *Αξιολογικά,* τχ. 10, σσ. 183-186.

Michel Foucault, *Ιστορία της Σεξουαλικότητα, τόμος 1ος*, Ράππα, 1978, σσ. 175.

Michel Foucault, *Security, Territory, Population*, Palgrave, 2007, βλ. κυρίως σσ. 29-54.

Emmanuel Levinas, Reflections on the Philosophy of Hitlerism, *Critical Inquiry*, Vol. 17, No. 1 (Autumn, 1990), pp. 62-71, βλ. σσ. 67-71.

Αντιμέτωποι με την αμηχανία

του Μιχάλη Κούλουθρου

1

Ένα από τα βασικότερα σημεία της συζήτησης γύρω από την πανδημία είναι ο προβληματισμός γύρω από τη σημερινή κατάσταση των συστημάτων υγείας και την ετοιμότητά τους να διαχειριστούν τέτοιες κρίσεις. Σε αυτήν τη συζήτηση φορτώνεται το βάρος των οικονομικών και πολιτικών κατευθύνσεων, που ακολουθήθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες σε διεθνές επίπεδο. Οι διαφοροποιήσεις είναι σημαντικές, ωστόσο η μετακίνηση των δομών πρόνοιας (συμπεριλαμβανομένης της υγείας) από την κρατική διαχείριση στην ιδιωτική πρωτοβουλία και η εμπορευματοποίησή τους επικράτησαν ως ένα χαλαρό αλλά σταθερό οικονομικό δόγμα των κρατικών πολιτικών. Είναι φυσικά ερώτημα το κατά πόσο θα έκανε τη διαφορά σε σχέση με την πανδημία μία άλλη προεργασία στον τομέα της υγείας και σε ποιον βαθμό, και παραμένει θεωρητικής φύσης ερώτημα. Το λέω αυτό, επειδή υπάρχει μία αμυδρή τάση να υποβαθμίζουμε την πραγματικότητα του ίδιου του ιού και να θεωρούμε ότι οποιαδήποτε ανεπιθύμητη παρεμβολή της φύσης στον κοινωνικό κόσμο οφείλεται σε ανθρώπινες οργανωτικές ολιγωρίες. Αν κάτι μαθαίνουμε από τη σημερινή κρίση, αυτό είναι πρώτα και κύρια ότι είμαστε φιλοξενούμενοι σε αυτόν τον πλανήτη και δεν έχουμε πάντοτε έλεγχο των καταστάσεων. Παρ’ όλα αυτά ή καλύτερα εξαιτίας αυτών, οι τοποθετήσεις, που απαξίωναν την καθολική παροχή πρόνοιας και αντιλαμβάνονταν τομείς όπως την

υγεία ως εμπόρευμα προς αγοραπωλησία (περίπου όπως ένα smartphone), αποδεικνύονται στο σημερινό καθεστώς κρίσης προφανώς επιπόλαιες, ανεύθυνες και επικίνδυνες.

2

Έχει αναπτυχθεί μία γενικευμένη φιλολογία, σύμφωνα με την οποία η έκβαση της πανδημίας θα κρίνει το μέλλον του νεοφιλελεύθερου δογματισμού στη διεθνή οικονομία. Καθώς διάφορες κυβερνήσεις προσπαθούν να συμφιλιωθούν με τα δεδομένα της πανδημίας, προσαρμόζοντας και ενισχύοντας οικονομικά τα κρατικά συστήματα υγείας, οι προβλέψεις αναγέννησης του κεϊνσιανισμού ή κάποιας σύγχρονης εκδοχής του δίνουν και παίρνουν. Η σκέψη είναι μάλλον ότι, εφόσον οι υπάρχουσες οικονομικές δομές κρίνονται ακατάλληλες σε συνθήκες κρίσης, αυτό σημαίνει ότι θα αντικατασταθούν στο μέλλον προσαρμοζόμενες στη νέα συγκυρία. Είναι πιθανό και βγάζει νόημα, αλλά το νόημά που βγάζει τοποθετείται σε αφηρημένο επίπεδο, στα χαρτιά ας πούμε. Οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί δεν είναι προϊόν βελτιωτικών ρυθμίσεων, ούτε έρχονται ως αποτέλεσμα λογικής προόδου από ένα πρόβλημα σε μία λύση. Το κράτος πρόνοιας και ο προστατευτισμός της οικονομίας δομήθηκαν πάνω σε κοινωνικές συνθέσεις, όπως άλλωστε και η παρακμή τους. **Ο τρόπος με τον οποίο η πανδημία θα μετατρέψει τον κόσμο και ο βαθμός στον οποίο θα το κάνει, εναπόκεινται στον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνίες θα μεταβολίσουν τις εξελίξεις και θα ενεργοποιηθούν γύρω από αυτές σε ένα περιβάλλον ρευστότητας**. Μιας ρευστότητας, που ήρθε ως απόρροια αυτής της εισβολής του απρόβλεπτου στη ζωή μας.

3

Η «ατομική ευθύνη» είναι η φράση, με την οποία βομβαρδιζόμαστε νυχθημερόν σε κυβερνητικά διαγγέλματα, συνεντεύξεις τύπου και ειδησεογραφικά δελτία. Ως αποτέλεσμα, μία αντιπολιτευτική

γραμμή έχει αναπτύξει κάποιου είδους αλλεργία απέναντι στη συνεχή επίκληση της ατομικής ευθύνης ως απάντηση στην πανδημία, προκρίνοντας το τεστάρισμα και την ανίχνευση κρουσμάτων, τη δημιουργία νέων ΜΕΘ, τις προσλήψεις ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού κλπ. Αυτή η στάση είναι απολύτως κατανοητή, ειδικά αν σκεφτούμε ότι το πολιτικό προσωπικό, που σήμερα εγκαλεί τους πολίτες σε υπευθυνότητα, είναι το ίδιο που μέχρι χτες πυροβολούσε ξέγνοιαστα τα πόδια της κοινωνικής πρόνοιας με περικοπές στην υγεία, απολύσεις και κλεισίματα νοσοκομείων. Ταυτόχρονα αποδεικνύονται τραγικά ελλιπείς στο να ακολουθήσουν οποιαδήποτε πολιτική ενίσχυσης του συστήματος υγείας σε διοικητικό επίπεδο, ενώ η διαφθορά και η στενή διασύνδεση με ιδιωτικά συμφέροντα δίνει τον τόνο στις πολιτικές αντιμετώπισης της πανδημίας, τουλάχιστον στην Ελλάδα.

4

With “Fight the Power” comes great responsibility

“F the Police” but who’s stopping you from killing me

Chuck D, “Harder than you think”

Είναι απαραίτητο να μην εξαντλείται η πολιτική μας τοποθέτηση στην κριτική της κυβερνητικής και κρατικής ορθοδοξίας και να μην παρασυρόμαστε από τη δημοσιογραφική προπαγάνδα στο να γινόμαστε ο αντιθετικός της καθρέφτης. Το πρώτιστο είναι πάντα να ξεκινούμε από μία θετική-προταγματική ερώτηση:

> *Τι πιστεύουμε ότι πρέπει να κάνουν οι κοινωνίες μπροστά σε ένα τέτοιο φαινόμενο; Πώς πρέπει να απαντήσουν οι από-κάτω σε μια τέτοια στιγμή;*

Εδώ είναι που το ζήτημα της ευθύνης του ενός απέναντι στον

άλλον αποκτά μεγάλη σημασία. Το αίσθημα ευθύνης απέναντι στον διπλανό, στον άνθρωπο που μπορεί να κινδυνεύσει η ζωή του, η αντίληψη ότι ο κόσμος δεν αρχίζει ούτε τελειώνει σε εμάς, αυτά είναι τα μεγάλα ζητούμενα στη σημερινή κατάσταση, ειδικά για όσους αντιλαμβάνονται την πολιτική τους τοποθέτηση στο πλαίσιο του αγώνα για μία κοινωνία αυτοδιεύθυνσης. Αυτό είναι και κάτι που όσοι βρισκόμαστε σε πολιτικές συλλογικότητες μπορούμε να το καταλάβουμε εύκολα. Η καταστολή και ο περιορισμός των ελευθεριών και των δικαιωμάτων από το κράτος, αν και δεν μας είναι άγνωστα, σπανίως γίνονται τροχοπέδη της πολιτικής μας δράσης. **Αντίθετα, ο εγωισμός και η αδιαφορία, το κλείσιμο των ατόμων στις ιδιωτικές τους σφαίρες είναι εκείνα τα συστατικά της σημερινής ζωής που διαλύουν τις συλλογικότητες και δυσκολεύουν οποιαδήποτε προσπάθεια για αυτόνομες πολιτικές θεσμίσεις.**

Εφόσον σκοπός μας είναι η μη εξάπλωση της νόσου, ο αυτοπεριορισμός, η φυσική κοινωνική αποστασιοποίηση και η παραμονή στο σπίτι προκύπτει σχεδόν μηχανικά ως συνέπεια, ακόμα και αν τα αποτελέσματά της στάσης αυτής είναι αμφίρροπα. Είναι αυτονόητα καθήκον όλων μας να μην επιτρέψουμε τη διάδοση του ιού και να προστατέψουμε τους ανθρώπους που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες. Αν το σύστημα υγείας είναι υποστελεχωμένο και υποχρηματοδοτούμενο, ένας ακόμη λόγος για εμάς να προσπαθήσουμε περισσότερο, να φέρουμε όσο μπορούμε λιγότερους στη θέση να αναζητήσουν τη βοήθειά του. Από τη μία, δεν γνωρίζουμε ποια ακριβώς προεργασία στο σύστημα υγείας θα ήταν αρκετή για να αποτρέψει πρακτικά τη διάδοση και τη θνησιμότητα των κρουσμάτων. Από την άλλη, δεν έχει και πολύ σημασία εδώ που βρισκόμαστε. Δεν έχει νόημα να κάνουμε υποθέσεις για το τι θα συνέβαινε σε συνθήκες εργαστηρίου, αν ο ιός μας είχε βρει σε μία στιγμή απόλυτης ετοιμότητας, όπου το σύστημα υγείας λειτουργεί άψογα, η πληρότητα σε φάρμακα είναι δεδομένη, οι μισθοί αξιοπρεπείς και πάει λέγοντας.

Το κατά πόσο θα λειτουργήσουμε συλλογικά με βάση τη δέσμευση για αλληλοπροστασία και μη περαιτέρω διάδοση του ιού είναι το

σημείο που θα κρίνει πόσο βαθιά έχει εισχωρήσει η παρακμή των κοινωνικών μας δεσμών, η επικράτηση του ό,τι-να-ναι εγωισμού και η διάλυση των συλλογικών αναφορών μας, πόσο έχει καταληφθεί η δημόσια συνείδησή μας από την καταναλωτική ιδιωτικότητα και την ασημαντότητα. Και εννοείται ότι πρέπει πάντα να μας ενδιαφέρουν πολύ παραπάνω οι κοινωνικές αντιδράσεις από αυτές του κράτους.

5

Η απαγόρευση κυκλοφορίας, που επέβαλε η κυβέρνηση, έφερε σε πολλούς μία κατανοητή δυσθυμία. Από τη μία, έθιξε τα πολύ ισχυρά αντιαυταρχικά ένστικτα που διαπνέουν σχεδόν κατά κανόνα τους χώρους μας (ειδικά για τον αντιεξουσιαστικό χώρο στην Ελλάδα ο αντιαυταρχισμός είναι μάλλον η συγκολλητική του ουσία). Από την άλλη, το μούδιασμα μπροστά στο πρωτόγνωρο της κατάστασης δημιούργησε σε πολύ κόσμο μία φειδώ σχετικά με τον τόνο/τρόπο αντίδρασης στις εξελίξεις. **Η απαγόρευση ούτως ή άλλως δεν ήρθε για να καταστείλει κάποιο ακμαίο κοινωνικό κίνημα. Περισσότερο κινήθηκε εναντίον εγωιστικών πρακτικών από εκείνους, που θέλησαν να συνεχίσουν την καταναλωτική τους ρότα, χωρίς να σκοτίζονται για κορωνοϊούς και γρίπες, για τους «άμα είναι να κολλήσουμε, θα κολλήσουμε» τύπους.**

Πολλές φορές η σαγήνη που προκαλεί στους χώρους μας η ανεξαρτησία του ατόμου και η ελευθερία του να κινείται προς όλες τις κατευθύνσεις, χωρίς να υπολογίζει κοινωνικά στεγανά και συνέπειες, μπορεί να συγκριθεί με την αντίστοιχη των πλέον σκληροπυρηνικών φιλελεύθερων. Άλλωστε τη φαντασίωση του απελευθερωμένου ατόμου, που καταναλώνει εμπειρίες, ζει πέραν του «μικροαστισμού» και δεν γνωρίζει όρια, μπορεί κανείς να την βρει τόσο στη Σίλικον Βάλεϊ όσο και στα Εξάρχεια, σε διαφορετικές βεβαίως εκδοχές και με διαφορετικές ποιότητες. Δεν είναι τυχαίο ότι ένα μεγάλο κομμάτι της κουλ νεολαίας περιφρονούσε μέχρι πριν από λίγες βδομάδες όσους φορούσαν μάσκες και γάντια στα μέσα μεταφοράς. Αυτό δεν το λέω με

κακεντρέχεια, αφού όλοι ξαφνιάστηκαν και πολύ λίγοι μπορούσαν να προβλέψουν την εξέλιξη που βλέπουμε σήμερα. Όμως, πρέπει να παραδεχτούμε ότι δεν υπάρχει κάποιο πολιτικό κριτήριο πίσω από αυτήν την περιφρόνηση. Περισσότερο εμπνέεται από αισθητικές προκαταλήψεις και από μία αποστροφή προς οτιδήποτε καταλύει κάποια υποτιθέμενη ιδιοπροσωπία των ατόμων, προς οτιδήποτε φαίνεται να εξισώνει τις συμπεριφορές τους. Άλλωστε αυτό που κρύβεται από μία μάσκα είναι η διακριτότητα του προσώπου.

6

Αυτές τις μέρες ανθεί σε κείμενα και αναλύσεις όλο το ρεπερτόριο νεολογισμών της αντιαυταρχικής ορολογίας: βιοπολιτική, κυβερνησιμότητα, ιατρικοποίηση και τα συναφή. Πρόκειται για θεωρητικά εργαλεία και φυσικά εδώ δεν είναι ο χώρος να συζητηθούν στην ουσία τους, αλλά πολύ συχνά χρησιμοποιούνται ως ερμηνευτικοί τυφλοσούρτηδες για οποιαδήποτε συγκυρία και πολλές φορές η χρήση τους δεν φαίνεται να εξυπηρετεί κάτι άλλο πέρα από το να παραπέμπουν σε θολούς συνειρμούς sci-fi δυστοπίας. Υπάρχει γενικά η τάση, όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με την ανάγκη ανάλυσης ενός ζητήματος, να το περικυκλώνουμε με περιγραφές από όλες τις πιθανές πλευρές και κατά κάποιον τρόπο να μπαίνουμε σε μία επ’ αόριστον θεωρητική πολιορκία του. Δεν είναι κατ’ ανάγκη αρνητική αυτή η τάση, καθώς η κατανόηση μίας κατάστασης είναι λίγο-πολύ η κατανόηση της από πολλές πλευρές και η εξοικείωση με την αντιφατικότητά της. Αρκεί να αντιλαμβανόμαστε και τη σημασία του να προσεγγίζουμε τα θέματα και κατά μέτωπο, συμμετέχοντας πιο άμεσα στις κοινωνικές αγωνίες και θέτοντας μία στοχοθεσία, πάνω στην οποία να βασίζεται και να οικοδομείται η οπτική γωνία μας. Διαφορετικά, όλη αυτή η εξεζητημένη ορολογία οδηγεί εν τέλει στην υιοθέτηση μίας κριτικής αποστασιοποίησης από το καυτό διακύβευμα και κατά συνέπεια στην αγκύλωση με αστερίσκους και υποσημειώσεις οποιασδήποτε κοινωνικής πρακτικής. Και το καυτό διακύβευμα στην περίπτωσή μας παραμένει: Τι πρέπει να κάνουν οι κοινωνίες

σήμερα μπροστά σε αυτό που αντιμετωπίζουν *τώρα*; Από εκεί απορρέει και το οποιοδήποτε δικό μας «Τι να κάνουμε;»

7

Αυτή η απουσία πολιτικής στοχοθεσίας οδηγεί πολλές φορές στο να παρασύρονται οι τοποθετήσεις και οι οπτικές μας σε ενστικτώδεις αισθητικές προαιρέσεις και ταυτοτικές άμυνες. Μόνο μέσα σε αυτό το πλαίσιο κατανοώ προσωπικά τις τοποθετήσεις που βλέπουν στη σημερινή εκλογή του πληθυσμού να υπακούσει στα μέτρα μία τάση για πειθήνια υπακοή. Αυτή η περιφρόνηση ή στις περισσότερες περιπτώσεις η συγκατάβαση απέναντι στο μένουμε-σπίτι προκύπτει από μία ροπή να αντιλαμβανόμαστε οποιουδήποτε είδους συμμόρφωση προς γενικότερες επιταγές ως κομφορμισμό, που κουβαλάει πάντα πάνω του ένα -έστω και μικρό- φορτίο ντροπής. Και πάνω απ’ όλα βρίσκεται ο φόβος, μήπως αυτός ο κομφορμισμός μας μείνει αμανάτι, μήπως η κοινωνία συνηθίσει παβλοφικά στην υπακοή και μετά δεν μπορέσει να ξαναβρεί τον πρότερο εαυτό της. Αυτός ο πρότερος εαυτός είναι φυσικά ένα ερωτηματικό. Εγώ προσωπικά θυμάμαι σε όλη μου τη ζωή ότι η υπακοή στους νόμους και η αναφορά στο κράτος ήταν αυτονόητη για το μεγαλύτερο κομμάτι της κοινωνίας και, αν και όχι αυτονόητη, επιβεβλημένη για ένα μικρότερο. Ας μην μιλάμε λες και πριν την πανδημία το κράτος είχε χάσει τον έλεγχο της διαχείρισης και η πανδημία του έδωσε τη δυνατότητα να επανέλθει στον ρόλο του, γιατί τουλάχιστον εδώ στην Ελλάδα δεν συνέβη τίποτα τέτοιο. Ούτε φυσικά έχει κάποια βάση η υπόθεση, ότι οι άνθρωποι είναι σήμερα πιο κοινωνικά εφησυχασμένοι σε σχέση με τον περασμένο Νοέμβρη ας πούμε. Αντίθετα, υπάρχουνε πολλοί λόγοι να υποθέσουμε το αντίθετο.

Η συμμετοχή και ο συντονισμός σε διευρυμένες κοινωνικές προσπάθειες δεν ταυτίζεται υποχρεωτικά με την εθελοδουλία ή τη λαγνεία για κρατική επιβολή, ούτε πρόκειται για κάτι που καλούμαστε να «κατανοήσουμε» ρίχνοντας ίσως λίγο νερό στο

κρασί μας λόγω της «σοβαρότητας της κατάστασης». Τέτοιες προσπάθειες είναι εξαρχής ουδέτερες. Ίσως ένα από τα πράγματα, που λείπουν από την εποχή μας, να είναι ακριβώς αυτή η δέσμευση των ανθρώπων σε συλλογικά ζητούμενα, το περιστασιακό παραμέρισμα της καταναλωτικής ιδιώτευσης, για να διασφαλιστεί κάτι που ενδεχομένως θέλουμε ή για να γλιτώσουμε από κάποιον κίνδυνο. Αυτό που κρίνει τη στάση μας απέναντι σε τέτοιες προσπάθειες είναι το κατά πόσο διακλαδίζονται ή αντιστρατεύονται με τις δικές μας πολιτικές θέσεις πάνω στο -και πάλι- καυτό διακύβευμα.

8

Για να εξηγούμαι, δεν προτείνω ότι μπροστά στην απειλή της πανδημίας πρέπει να «αφήσουμε στην άκρη την πολιτική» και να ασχοληθούμε με την απειλή, λες και η απειλή είναι εκτός πολιτικής. Άλλωστε, ο σκεπτικισμός απέναντι στην καραντίνα κρατιέται μέχρι στιγμής εν πολλοίς σε ρητορικό επίπεδο. Δεν πιστεύω ότι ο λόγος, που συγχρονιζόμαστε σε αυτό με την υπόλοιπη κοινωνία, είναι επειδή φοβόμαστε μην «απομονωθούμε» και μην εκληφθούμε ως αντικοινωνικοί, όπως λένε πολλοί. Οι χώροι μας συνήθως δεν προβληματίζονται και πολύ με το να είναι απομονωμένοι. Και δεν θα έπρεπε κιόλας. **Αν θεωρούσαμε ότι αυτό που πρέπει να γίνει είναι να σπάσει η καραντίνα, θα έπρεπε να το κάνουμε.** Δεν είναι μετριοπάθεια αυτό που κάνουμε, και η μετριοπάθεια δεν έχει κανένα χώρο σε τέτοιες στιγμές. θέλω να πιστεύω ότι ο λόγος που ακολουθούμε την καραντίνα έρχεται ως αποτέλεσμα της κοινωνικής μας συναίσθησης και του φόβου μας για τον εαυτό μας και τους γύρω μας. Ο φόβος μπορεί να προκαλεί απέχθεια στις μεταφυσικές του ηρωισμού και στις σημειολογίες του αντάρτικου, αλλά πολύ συχνά είναι ένα γόνιμο ανθρώπινο συναίσθημα, που εμφανίζεται κάθε φορά που ο άνθρωπος έρχεται αντιμέτωπος με την ένδεια της θέσης του στον κόσμο. Αυτήν τη συναίσθηση και αυτόν τον φόβο πρέπει να τα ενστερνιστούμε -νομίζω- πιο θαρραλέα και με λιγότερους αστερίσκους, να πάψουμε να τα αντιμετωπίζουμε ως αναγκαίο

κακό, να δούμε την προσφορά τους και να τα εντάξουμε άφοβα στο πολιτικό μας πλαίσιο. Να δούμε τον εαυτό μας μέσα στην κοινωνική προσπάθεια χωρίς να παγιδευόμαστε μέσα στο άγχος της διακριτότητας και στο κυνήγι αγοραφοβικών ταυτοτήτων.

9

Η πολιτική είναι ένας διευρυμένης κλίμακας ανταγωνιστικός διάλογος με στόχο τη δημιουργία θεσμών. Διάλογος όχι φυσικά με την κυριολεκτική έννοια. Δεν ανήκω καθόλου σε εκείνους, που έλκονται από πομπώδεις διαγνώσεις για το «τέλος της παραδοσιακών κινημάτων», το «τέλος της αντιπροσώπευσης», το «τέλος των υποκειμένων» και όλα τα υπόλοιπα τέλη, που έχουν προταθεί και που θα θέλαμε πολλές σελίδες για να τα συμπεριλάβουμε έστω ονομαστικά. Και οι διαδηλώσεις και οι πορείες και οι απεργίες και οι καταλήψεις μια χαρά πολιτικές διαδικασίες μπορούν να είναι και μια χαρά αποτελέσματα μπορούν να παράγουν, όταν νοηματοδοτούνται από πολιτική σκοπιά. Ούτε συνυπογράφω εδώ κάποια χαζοχαρούμενη τεχνοφιλική φαντασίωση για το ίντερνετ, τα σόσιαλ μίντια και τους «νέους δρόμους άσκησης της πολιτικής». Ωστόσο, τα εργαλεία αγώνα μας και τα τελετουργικά τους δεν συνεπάγονται πάντα τη συμμετοχή στον πολιτικό διάλογο, ούτε η απουσία τους την αποκλείει. Μπορούμε να συνεχίσουμε αυτό που κάνουμε, να συμμετέχουμε σε αυτόν τον διάλογο. Όχι διάλογο με αντίπαλες πολιτικές ιδέες και τέτοια, αλλά διάλογο με την κοινωνία. Δεν χρειάζεται να περιμένουμε το «μετά», μπορούμε και τώρα.

Το «μετά θα λογαριαστούμε» είναι το σλόγκαν των ημερών και δικαίως. Η κοινωνία θα κληθεί να αμυνθεί απέναντι στο θράσος και την αντικοινωνικότητα, που κράτος και κεφάλαιο, αυτοί οι διαχρονικοί υπαρξιακοί κίνδυνοι για την ανθρωπότητα, θα θέσουν -θέτουν ήδη- ενώπιον της. Είναι ένα ερώτημα το τι θα γίνει. Ένα ερώτημα που δεν είναι καθαρό, ούτε εύκολο. Θα παίξει όμως μεγάλο ρόλο το αν θα κινηθούν οι άνθρωποι ο ένας άσχετα με τον άλλο στο σήμερα, γιατί η αυτό-υπεράσπιση της κοινωνίας

επαφίεται στο περιεχόμενο και την οργανικότητα των δεσμών της.

Ο εγκλεισμός στο σπίτι μπορεί να είναι μία πράξη αλληλεγγύης απέναντι στον διπλανό. Τον επιβάλει το κράτος με απαγόρευση, αλλά ας μην τελειώνουμε την κουβέντα με μία εξωτερική περιγραφή. Ο άνθρωπος δεν είναι αντικείμενο που το τοποθετείς κάπου και στέκεται. Δεν είναι πάντα δόκιμο να τον κοιτάμε εξωτερικά. Είναι πάνω από όλα υποκείμενο με δυναμικές, φαντασία και δυνατότητα να νοηματοδοτεί ο ίδιος εσωτερικά αυτά που του επιβάλλονται ή αυτά που επιλέγει, και η ψυχαναγκαστική ανυπακοή δεν μπορεί να ταυτίζεται με την ελευθερία, όπως κι αν την ορίζουμε.

Το «μετά θα λογαριαστούμε» παραμένει ένα γιγάντιο ζητούμενο. Αρκεί να μην αντιλαμβανόμαστε αυτό το υποθετικό «μετά» ως άλλοθι του «τώρα». Γιατί αυτό που κάνουμε τώρα δεν χρειάζεται κανένα άλλοθι.

Η συνθήκη του κορωνοϊού: ερμηνείες και πολιτικές της αντίστασης (audio)

Στις 28 Μαρτίου, η Βαβυλωνία διοργάνωσε μια ανοιχτή, διαδικτυακή συζήτηση σχετικά με ερμηνείες της συνθήκης του κορωνοϊού, πολιτικά μας καθήκοντα και τις κινήσεις αλληλεγγύης που ξεπηδούν η μία μετά την άλλη.

Παρεμβάσεις έκαναν οι:

- Σπύρος Τζουανόπουλος (δικηγόρος με ειδίκευση στο Ποινικό Δίκαιο και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα)
- Εύη Χατζή (Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης)

- Πάνος Παπανικολάου (νευροχειρουργός, γγ της Ομοσπονδίας Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδας)
- Ασημίνα Ηλιοπούλου (Συνάντηση για μια Αντικαπιταλιστική και Διεθνιστική Αριστερά)
- θέμης Πανταζάκος (διδάκτωρ φιλοσοφίας)

Επιπλέοντας ανάμεσα σε ιούς και σε παράσιτα

του Στέφανου Μπατσή

I.

Το πραγματικό γεγονός μιας απειλητικής πανδημίας που έχει απλωθεί σαν σκιά πάνω από τις πόλεις μας, έχει δημιουργήσει μια αλλόκοτη, δυσάρεστη συνθήκη, μια αμηχανία κι ένα πνιγηρό αίσθημα. Ο ιός γεννήθηκε στον κλίβανο της Wuhan, σε μια περιοχή-ατμομηχανή του κινεζικού καπιταλιστικού θαύματος, μια περιοχή όπου συναντάται το ζεστό και υγρό κλίμα με τη φρενήρη βιομηχανική παραγωγή πρώτων υλών και την υπερσυγκέντρωση ενός άδειου από μέλλον προλεταριακού υποκειμένου. Ο ιός δεν έχει πολιτικό χρώμα, αλλά οι περιβαλλοντικές και πολιτικές συνθήκες που επέτρεψαν τη γέννηση και ταχύτατη εξάπλωσή του στην κινεζική επαρχία και στη συνέχεια σε κάθε γωνιά του πλανήτη έχουν – και παραέχουν! Η σκέψη ότι ο πανίσχυρος καπιταλισμός, αυτό το ολικό κοινωνικό φαινόμενο, είναι άκεντρο δεν προσφέρει καμιά ψυχική ανακούφιση· η συνωμοσία ενός ιού στρατευμένου σε μια πλευρά του πλανητικού πολέμου ή στην επίλυση του αιώνιου προβλήματος της δημογραφίας θα πρόσφερε μια λύση, θα εξηγούσε κάπως τα ανεξήγητα. Ωστόσο, ευτυχώς, δεν περνάνε όλες οι αιτιακές σχέσεις αναγκαστικά μέσα από το κράτος και τον καπιταλισμό, ή τουλάχιστον δεν τέμνονται άμεσα με την πυρηνική

τους διάσταση και με τη στρατηγική τους δράση.

Η συνθήκη της πανδημίας είναι βίωμα ενός κοσμοϊστορικού γεγονότος, ανεξαρτήτως του αν θα αποδειχθεί τέτοιο. Τα μάτια μας έχουν τεντώσει από την αδιάλειπτη αναπαραγωγή πρωτόγνωρων εικόνων. Κι αν το δυστοπικό sci-fi της Κίνας εξοριζόταν από το πραγματικό ως κάτι το εξωτικό – όπως εξοριζόταν άλλοτε ο έμπολα, τα στιβαγμένα φέρετρα της συγγενικής Ιταλίας, οι άδειοι δρόμοι της δυτικής Ευρώπης και τα drones που μας κοιτάνε από ψηλά στο κέντρο της Αθήνας, δεν αφήνουν περιθώρια για παρερμηνείες. Πρέπει να πάμε πολύ πίσω, στην καρδιά της εποχής των άκρων, του σύντομου 20ού αιώνα, ώστε να εντοπίσουμε ένα γεγονός που να έχει καθηλώσει σε τέτοιο βαθμό τον πλανήτη, που να έχει αγκιστρώσει το παρόν και το μέλλον των ανθρώπων. Η απολυτότητα αυτών των γραμμών μπορεί να συντριβεί στο τείχος της πραγματικότητας και του business as usual, εντούτοις τη στιγμή που γράφονται η γενικότερη αίσθηση είναι αυτή: ζούμε κάτι σημαντικό που θα αλλάξει εμάς και τον κόσμο που μας περιβάλλει.

II.

Ο ιός γεννήθηκε σ’ έναν κόσμο συστημικής ανισότητας και αποκλεισμών. Όσοι βλέπουν τ’ αστέρια από τον πάτο του βαρελιού θίγονται ασύγκριτα περισσότερο. Άνεργοι, επισφαλώς εργαζόμενοι, τοξικοεξαρτημένοι, έγκλειστοι σε φυλακές, ψυχιατρεία και κέντρα κράτησης, αντιμετωπίζουν και θα αντιμετωπίσουν την πανδημία κυριολεκτικά με όρους επιβίωσης, χωρίς να έχουν να περιμένουν πολλά από το κράτος και τ’ αφεντικά. Ήδη όλες οι φυλακές έχουν μετατραπεί σε υψίστης ασφαλείας και ασφυκτιούν, ήδη οι πρόσφυγες κι οι μετανάστες στη Μόρια ψάχνουν και βρίσκουν τρόπους να την παλέψουν με τις δικές τους δυνάμεις, ήδη η προϋπάρχουσα ή επιγενόμενη οικονομική δυσπραγία έχει ως συνέπεια η κρίση αυτή να αντιμετωπίζεται με πολλαπλές ταχύτητες – κάποιοι θα λάβουν μισθούς χωρίς να δουλέψουν, ενώ κάποιοι δεν θα πληρωθούν καθόλου. Στην καθολική συνθήκη της πανδημίας, το άνοιγμα και το κλείσιμο, η συμπερίληψη και ο αποκλεισμός, η εξαίρεση και ο

κανόνας, πυρηνικά στοιχεία της κρατικής ιδιονομοτέλειας, καθορίζουν το ποιος και πώς θα ζήσει σήμερα και αύριο – καθορίζουν και τα δικά μας πολιτικά καθήκοντα.

Η διακυβέρνηση στον καιρό του κορωνοϊού αξονίζεται γύρω από τη μεταβίβαση της ευθύνης στο άτομο, γύρω από την απαγόρευση και την καταστολή -καθόλου τυχαίο πως πίσω από κλειστές πόρτες οι κυρίαρχοι παρομοιάζουν τη σημερινή συνθήκη με αυτή της επίθεσης στους Δίδυμους Πύργους- αλλά και γύρω από την αναγκαιότητα συμμαζέματος μιας κατάστασης που δείχνει να ξεφεύγει και να θέτει σε πραγματικό κίνδυνο την υγεία των συμπολιτών μας.

Ξεκινώντας από το τελευταίο σημείο, νομίζω πως οφείλουμε να σταθούμε στο γεγονός της ιδιαιτερότητας του κορωνοϊού και της απότοκης κρισιακής συνθήκης η οποία οδηγεί τα κράτη να πάρουν επαχθή, αντιδημοκρατικά, εξαιρετικά μέτρα με κορύφωση τον περιορισμό της κυκλοφορίας. Εδώ απαιτείται μια άσκηση λεπτής ισορροπίας αλλά και στοχασμού γύρω από την κρατική φύση. Η βιοπολιτική και η θανατοπολιτική, η στατιστική και η αλγοριθμοποίηση, η εργαλειακότητα και διαρκής επεκτασιμότητα, είναι στοιχεία του κρατικού modus operandi κι αυτό το γνωρίζουμε όλοι (;). Η σκοπιά του κράτους είναι αυτή της δημόσιας υγείας, δηλαδή των υγειονομικών πολιτικών επί των πληθυσμών, η βαθιά ψυχική σύνδεση πολιτικής και ιατρικής, η ποσοτικοποίηση και η μετρησιμότητα.

> *Πολλά από τα μέτρα που λαμβάνονται σήμερα για τον έλεγχο της πανδημίας μπορεί να παραμείνουν, να επεκταθούν ή να επιστρέψουν παραλλαγμένα.*

Είναι ωστόσο παρακινδυνευμένο τη δεδομένη στιγμή να εντοπίζουμε (μόνο) χθόνια κίνητρα πίσω από την υιοθέτησή των εν λόγω μέτρων. Ορθότερο μοιάζει να αντιληφθούμε, με τα παραδείγματα γύρω μας να πληθαίνουν, πως ο κρατικός ορίζοντας διαχείρισης και άσκησης της πολιτικής είναι στενός, οριοθετημένος και δεν περιλαμβάνει την αυτοϋπέρβασή του. Εν

ολίγοις, για το κράτος δεν απαιτούνται ιδιαίτερα κίνητρα ούτε για να διαχειριστεί τη ζωή ούτε για να επεκταθεί όσο το δυνατόν περισσότερο· απλώς κάνει τη δουλειά του.

Επιστρέφοντας στους άξονες της διακυβέρνησης, δεν μπορούμε να αφήσουμε να πέσει κάτω η μεθοδευμένη και στρατηγική επιλογή πλειοδοσίας σχετικά με την ευθύνη του ατόμου. Η «ατομική ευθύνη», οι «πολίτες που πρέπει να πειθαρχήσουν», οι «ασυνείδητοι εξαιτίας των οποίων την πληρώνουμε όλοι» έχουν μετατραπεί σε ένα καλογραμμένο και μεταδοτικό μάντρα που έρχεται από ψηλά για σφηνώσει στα μυαλά μας κι εδώ στα χαμηλά – όχι τυχαία θυμίζει αρκετά το αξέχαστο «μαζί τα φάγαμε». Η κυβερνητική προσπάθεια απόσεισης των όποιων ευθυνών περνάει μέσα από την απόδοσή τους στους απείθαρχους Έλληνες, οι οποίοι δεν προφυλάσσουν εαυτούς και κοινωνικό σύνολο. Τα ΜΜΕ συνεπικουρούν δημιουργώντας το σχετικό κλίμα και προλειαίνοντας το έδαφος για τις νέες, αυστηρότερες απαγορεύσεις. Η ατομική ευθύνη αναφορικά με ζητήματα δημόσια υγείας είναι πασιφανής και πρέπει να την αναλάβουμε συνειδητά και με προσοχή – κι απ’ όσο δείχνει η βιωμένη εμπειρία αυτών των ημερών, το «Μένουμε Σπίτι» έγινε πράξη. Ωστόσο, προκαλεί οργή όταν γίνεται εμβληματικό μότο στο στόμα μιας κυβέρνησης που πέρα από απαγορεύσεις, δεν έχει πάρει καθόλου θετικά μέτρα περιορισμού και ανάσχεσης της πανδημίας: δεν έχει προχωρήσει στις χιλιάδες προσλήψεις τις οποίες προανήγγειλε, δεν παρέχει τις απαραίτητες προστατευτικές συνθήκες εργασίας στο υγειονομικό προσωπικό, δεν προχωρά σε επιτάξεις ιδιωτικών κλινικών, δεν προστατεύει τους εργαζομένους σε χώρους μαζικής εργασίας.

III.

Υπάρχει ένα μπέρδεμα σχετικά με την ατομική ευθύνη και τον αυτοπεριορισμό, ένα μπέρδεμα που βέβαια στους χώρους μας ενδημεί εδώ και δεκαετίες, έχει πολιτικό και ανθρωπολογικό υπόβαθρο και δημιουργεί μπλεξίματα. Άσχετα με το αν η κρατική πολιτική γύρω από την κρίση του κορωνοϊού είναι αυτή των απαγορεύσεων και της καταστολής, ο αυτοπεριορισμός και η

αίσθηση ευθύνης για εμάς και για τους γύρω μας πρέπει να είναι αδιαπραγμάτευτα. Πολιτική μας πρόταση και προοπτική δεν είναι ένας γενικευμένος αντιαυταρχισμός και αντικομφορμισμός, αλλά το χτίσιμο κοινοτήτων βασισμένων στην ελευθερία και την αλληλεγγύη, κοινοτήτων με βαθιές ρίζες και αίσθηση των ορίων.

Αυτή τη στιγμή η αίσθηση που επικρατεί τριγύρω είναι αυτή ενός πληθυσμού που προσμένει «να διοικηθεί» ακόμη περισσότερο, ακόμη πιο αποτελεσματικά, με πυγμή και αποφασιστικότητα. Η αίσθηση αυτή έχει βάση, αλλά πρέπει να την αξιολογήσουμε, χωρίς να παραλύουμε μπροστά στα νέα δεδομένα, και συνυπολογίζοντας ότι για πολλούς γύρω μας η κατάσταση της τελευταίας δεκαετίας είναι μια κατάσταση φόβου, η αίσθηση ενός ανθρώπου που παλεύει να βγάλει το κεφάλι έξω από το νερό κι όποτε βρίσκει κάτι να πιαστεί για να πάρει λίγη ώθηση, αυτό ως δια μαγείας εξαφανίζεται, βυθίζοντάς τον ακόμη περισσότερο.

> *Για πολλούς το κράτος μοιάζει να είναι σήμερα η σημαδούρα που επιτέλους θα αντέξει, κι ως εκ τούτου βιαστικά το σφιχταγκαλιάζουν.*

Σε αυτό εξυπακούεται πως βοηθάει το επικοινωνιακό blitzkrieg σύσσωμων των ΜΜΕ που φιλοτεχνούν εικόνες στρατηγών του μέλλοντος για τους -στην πραγματικότητα- ανήμπορους ταγούς μας, αλλά βοηθάει και η ανθρωπολογική μας αποστροφή προς τα όρια, η οποία δημιουργεί ανασφάλεια και ψυχική απόσταση μεταξύ μας. Ας μην απελπιζόμαστε όμως! Η στοίχιση πίσω από την κρατική αρχή δεν είναι καθολική, ενώ χαρακτηρίζεται κι από ποιότητες κι εντάσεις που μας ενδιαφέρει να αναλύσουμε και να αναμειχθούμε μαζί τους, όπως είναι η αμφισβήτηση της αγοραίας αντίληψης για τη διαχείριση των αγαθών κοινής ωφέλειας, η επαναξιολόγηση ολόκληρων τομέων της κοινωνικής δραστηριότητας, η εικόνα του υποκειμένου σε σχέση με τον εαυτό του και την κοινότητα.

Από την άλλη, η συνθήκη της πανδημίας ανακινεί μια αίσθηση ανθρωπινότητας. Υπενθυμίζει την τρωτή και θνητή μας φύση αλλά

και την ματαιότητα της προσπάθειας για απόλυτη κυριαρχία πάνω στο φυσικό περιβάλλον. Μας φανερώνει πόσο πολύ έχουμε ανάγκη ο ένας τον άλλον, πόσο δύσκολο είναι να επιβιώσουμε κατά μόνας – πόσο μάλλον να ζήσουμε και μια ζωή που αξίζει να βιωθεί. Γι' αυτό ας μην βιαζόμαστε να λοιδορήσουμε τα χειροκροτήματα στα μπαλκόνια, ας μην υποτιμούμε την αναγκαιότητα συμβολικών πρακτικών που ανακουφίζουν τα υποκείμενα κι επιτρέπουν μια κάποια ψυχική σύνδεση. Αντιθέτως, ας θεωρήσουμε αυτή την αίσθηση προνομιακή για να ξεδιπλώσουμε ένα γενναιόδωρο ρεπερτόριο κινήσεων αλληλεγγύης, συντριπτικά διαφορετικού ήθους, υφής κι αισθητικής από τα αντίστοιχα των ασκούμενων κρατικών και ιδιωτικών πολιτικών. Πάντοτε είναι στοίχημα για εμάς να δημιουργούμε και να διατηρούμε έναν χώρο ανάμεσα στο κράτος και την αγορά, έναν χώρο που να μην μπορεί να ταυτιστεί απολύτως μαζί τους. Σε αυτές τις συνθήκες, το ποντάρισμα είναι δυσκολότερο αλλά και πιο κρίσιμο να γίνει.

IV.

Με τον κίνδυνο να μετανιώσουμε πικρά αυτή την πρόβλεψη, επαναλαμβάνουμε πως η συνθήκη του κορωνοϊού αποτελεί κομβικό γεγονός το οποίο κλονίζει αρμούς του σημερινού κόσμου, του σημερινού status quo, κι ενδεχομένως καθορίσει μέρος της ατζέντας του αύριο. Κατ' αρχάς, η διάδοση του ιού ανά τον κόσμο ακολουθεί κατά πόδας τη φρενήρη πορεία της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Ο τρόπος διασύνδεσης του κόσμου μας σε συνδυασμό με την οικολογικά καταστροφική επικράτηση της τουριστικοποίησης, του άκρατου καταναλωτισμού και της νεοφιλελεύθερα αχαλίνωτης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, δεν επιτρέπει τον μετριασμό τέτοιων φαινομένων σε τοπικό ή -έστω- περιφερειακό επίπεδο. Συνάμα, αποδεικνύεται πως το μείζον ζήτημα της πανδημίας δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί παρά μόνο στο επίπεδο τους έθνους-κράτους. Αν στο ζήτημα της χρηματοπιστωτικής κρίσης ή στο προσφυγικό η Ευρωπαϊκή Ένωση φάνηκε μία φορά σε απόλυτη πολιτική αδυναμία να πάρει και να επιβάλλει αποφάσεις από κοινού, σήμερα μοιάζει να αποδέχεται πως η πανδημία δεν μπορεί και δεν πρέπει (;) να

αντιμετωπιστεί συλλογικά και συντεταγμένα κατά το πώς προβλέπεται από τα ευρωπαϊκά πρωτογενή και δευτερογενή νομοθετικά κείμενα – εξυπακούεται πως αναλόγως αδύναμοι, irrelevant, εμφανίζονται και λοιποί διεθνείς οργανισμοί όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ή το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Επομένως, κάθε κράτος τραβάει το δικό του δρόμο αυτή τη στιγμή, για καλό ή για κακό, και αναμένουμε να δούμε πώς θα αποφασίσει η ΕΕ να το μεταβολίσει όλο αυτό, ειδικά στο δημοσιονομικό επίπεδο. Πάντως τα ζητήματα της τοπικοποίησης, της αποαποικιοποίησης του φαντασιακού από το μονόδρομο της ανάπτυξης, της ριζικής κριτικής στον τουρισμό και την κατανάλωση, ιδέες δηλαδή που μας απασχολούν ήδη, ίσως αποκτήσουν περισσότερο χώρο στο δημόσιο διάλογο και ίσως προταθούν μάλιστα κι από πλευρές που δεν περιμένουμε.

Έπειτα, η επαπειλούμενη τραγωδία αναγκάζει έκοντες άκοντες τους Δυτικούς να ξανασκεφτούν τη σχέση κράτους, ή έστω του στενού πυρήνα του, και ιδιωτικής οικονομίας. Οι πομφόλυγες των Μητσοτάκη, Γεωργιάδη και των συν αυτών σχετικά με την εκχώρηση μέρους του δημόσιου συστήματος υγείας στο ιδιωτικό κεφάλαιο, σήμερα θα ακούγονταν από άλλον πλανήτη. Δεν έπαψαν ούτε θα πάψουν να είναι νεοφιλελεύθεροι -άλλωστε, όπως έχει εναργώς αναλυθεί αλλού, ο νεοφιλελευθερισμός δεν συνίσταται κύρια στην πριμοδότηση της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς έναντι του κράτους, ωστόσο η εμπέδωση της πεποίθησης πως συγκεκριμένα κομμάτια της κρατικής διαχείρισης πρέπει να αναβαθμιστούν και να μείνουν ανεπηρέαστα από την αγοραία λογική, ενδεχομένως τους αναγκάσει σε τροποποίηση των πολιτικών τους στρατηγικών. Και φυσικά το αυτό ισχύει εξίσου και για χώρες της Δύσης όπως η Γαλλία και η Ιταλία – εντελώς παραδειγματικές εδώ τόσο οι δηλώσεις του νεοφιλελεύθερου icon, Μακρόν, όσο και του υπουργού οικονομικών του. Με δεδομένη την ιδεολογική επένδυση στους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς και στη γενικευμένη λιτότητα, αναμένουμε με ενδιαφέρον να δούμε το πώς θα επενδυθεί ιδεολογικά η διάσωση κολοσσών της ευρωπαϊκής οικονομίας, ει μη και ολόκληρων των οικονομιών των πλέον πληγέντων κρατών, το αν η νεοφιλελεύθερη γραφειοκρατία των

Βρυξελλών θα στραφεί προς έναν κεϋνσιανισμό για λίγους και το ποια θα είναι η αντίδραση των πολιτών τους οποίους επί τόσα χρόνια ζύμωναν με τεχνοκρατικά και οικονομίστικα επιχειρήματα.

V.

Καλά είναι όλα τα παραπάνω, καλό να εμβαθύνουμε, καλό να αναλύουμε και να ερμηνεύουμε. Σε όλες μας τις κουβέντες όμως, στις μεσευμένες από την τεχνολογία -πλέον- συνελεύσεις και συνδιασκέψεις μας, αυτό που επανέρχεται σταθερά είναι το «τι να κάνουμε», «πώς να λειτουργήσουμε πολιτικά εν μέσω καταιγίδας». Κι ίσως αυτές τις στιγμές να είναι και πολιτικά και κοινωνικά κρίσιμο να αφήσουμε τα πολλά-πολλά λόγια στην άκρη και να να δουλέψουμε όσο ποτέ άλλοτε.

Πριν προσπαθήσω να σκιαγραφήσω ορισμένους δρόμους σκέψης και δράσης πάνω στις πρακτικές που μπορούμε να υιοθετήσουμε αυτές τις μέρες, οφείλω να προχωρήσω σε δύο επισημάνσεις. Η πρώτη είναι πως έχει απόλυτο δίκιο ο θέμης, όταν γράφει πως πρέπει «να ειρηνεύσουμε με το γεγονός πως υπάρχουν πράγματα για οποία δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα» και πως πρέπει να αντιληφθούμε την έλλειψη απόλυτης παντοδυναμίας μας. Η διαπίστωση αυτή αφορά τόσο ένα πιο ανθρωπολογικό, αναστοχαστικό επίπεδο για τη θέση μας στον πλανήτη Γη όσο και μια γνώση των πολιτικών ορίων μέσα στα οποία κινούμαστε κάθε φορά. Η δεύτερη σημείωση αφορά την ανάγκη καλής γνώσεως των δυνάμεων και των αδυναμιών μας ως ατομικών και συλλογικών υποκειμένων, ως συλλογικοτήτων και οργανώσεων που τοποθετούμαστε στον ελευθεριακό χώρο. Κι αν πλείστες όσες φορές έχουμε ξεπεράσει τους εαυτούς μας, κι έχουμε μάλιστα βιώσει και τη συλλογική χαρά αυτής της υπέρβασης, είναι εντούτοις απαραίτητο να γνωρίζουμε σε ποια πεδία θα είμαστε πιο αποτελεσματικοί, πού μπορούμε να στρέψουμε τις δυνάμεις μας, ποια είναι η κλίμακα στην οποία θα μπορέσουμε να επιφέρουμε απτές μεταβολές στο ζοφερό υπάρχον – και στην πορεία ας μας εκπλήξουμε ευχάριστα για ακόμη μια φορά.

Αν, όπως προαναφέρθηκε, η συνθήκη της πανδημίας δεν επιφέρει

τα ίδια πλήγματα σε όλους κι αν η κρατική διαχείριση αποκλείει για ακόμη μία φορά τους πιο ευάλωτους, τότε έχουμε μπροστά μας το νήμα απ' όπου οφείλουμε να ξεκινήσουμε. Να δημιουργήσουμε και να πλαισιώσουμε ομάδες και κινήσεις αλληλεγγύης οι οποίες θα κρατήσουν όρθια τα πιο ευπαθή κομμάτια της κοινωνίας. Είτε στο μοριακό επίπεδο της πολυκατοικίας και της γειτονιάς στην οποία ζούμε, είτε με επίκεντρο τους κοινωνικούς χώρους και τα στέκια στα οποία συμμετέχουμε, να επενδύσουμε και να πολιτικοποιήσουμε την αίσθηση της ανθρωπινότητας, να περπατήσουμε δίπλα-δίπλα σε όλο αυτό. Συλλογή ειδών πρώτης ανάγκης, υγειονομικού υλικού και χρημάτων, βοήθεια στο σπίτι για όσους δυσκολεύονται να μετακινηθούν, αξιόπιστη ενημέρωση για ζητήματα προστασίας, νομική βοήθεια και παροχή συμβουλών αναφορικά με ζητήματα τεχνολογίας κι επικοινωνίας, είναι μερικά μόνο απ' όσα μπορούμε να κάνουμε. Ακόμη, αυτές τις μέρες να έχουμε τα αυτιά μας τεντωμένα για φωνές από τα διπλανά διαμερίσματα, για κραυγές από τα κελιά του ελληνικού σωφρονισμού, για τους έγκλειστους στα ψυχιατρεία αλλά και τους ψυχικά πιο ζορισμένους γύρω μας, για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες των νησιών που ίσως έρθουν αντιμέτωποι με τη θανατοπολιτική διάσταση του κράτους αλλά και για τους πρόσφυγες και μετανάστες των γειτονιών μας που, όπως και να το κάνουμε, δεν έχουν την ίδια πρόσβαση με εμάς ούτε στην πληροφορία ούτε στην υγεία ούτε πουθενά!

Δεύτερο καθήκον το να μην βάλουμε γλώσσα μέσα για τις πτυχές της κρατικής διαχείρισης που θέτουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές, που εγκαθιδρύουν ένα εργατικό δίκαιο εκτάκτου ανάγκης, που αστυνομεύουν την υγεία μας με ελικόπτερα και διαγγέλματα – εδώ ας αξιοποιήσουμε πλήρως τις τεχνολογικές δυνατότητες και τη συλλογική γνώση πάνω σ' αυτές. Πατώντας γερά στα πόδια μας και με ισορροπημένη κριτική να σκεφτούμε τι σημαίνει για μια κοινωνία να στέλνει sms για να πάει μια βόλτα, πώς και γιατί ανατίθεται στην αστυνομία η διαφύλαξη της δημόσιας υγείας, σε ποιο βαθμό ιατρικοποιείται η πολιτική και πολιτικοποιείται η ιατρική, τι πρέπει να κάνουμε για να βγούμε απ' όλο αυτό ως κοινωνία κι όχι ως φρικαρισμένο επεισόδιο του black mirror. Ας

μην ενδώσουμε στον πειρασμό της συνωμοσιολογίας και της καταστροφολογίας κι ας δεχτούμε -καλή τη πίστη και για την οικονομία του επιχειρήματος- πως αυτή η δέσμη μέτρων είναι προσωρινού χαρακτήρα. Ακόμη κι έτσι έχουν τα πράγματα, ακόμη κι αν βγούμε έγκαιρα από το δοκιμαστικό σωλήνα, παραμένει το γεγονός πως βιώνουμε καταστάσεις που θα αφήσουν σημάδι στον ψυχισμό μας, θα εγγραφούν στη σχέση μας με το κράτος, θα αναδιαμορφώσουν τη σχέση μας με την ψηφιακή επικοινωνία.

Ας είμαστε, από την άλλη, αιχμηροί και έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε την υποτίμηση των ζωών μας, την υποβάθμιση των εργασιακών σχέσεων, την διαχείριση της οικονομίας με όρους κρίσης. Να μιλήσουμε εδώ και τώρα και να κάνουμε ξεκάθαρο πως δεν θα ανεχτούμε ακόμη μία «διάσωση»! Να επιτεθούμε στη στατιστική, στο φορμαλισμό, στη γραφειοκρατία. Η κοινωνία να μην συντριβεί κάτω από το βάρος των αριθμών, των δεικτών και των γραφημάτων. Αλλά να εμπεδώσουμε πως αυτή τη φορά θα πρέπει να δουλέψουμε, να προετοιμαστούμε, να φτιάξουμε δομές και υποδομές πίσω από τις οποίες θα μπορούμε να στοιχηθούμε με μαζικούς, ανοιχτούς και συμπεριληπτικούς όρους, πολιτικά, κοινωνικά, συμβολικά.

Ακόμη, όσο εξωγήινο κι αν ακούγεται εν μέσω απαγόρευσης της κυκλοφορίας, αστυνόμευσης των πόλεων αλλά και αναγκαιότητας για αυτοπεριορισμό και προστασία, να μην αποκλείσουμε εντελώς τη δυνατότητα της ενσώματης πολιτικής δράσης. Στη σημερινή συνθήκη, αυτό που κάποτε ήταν το ψωμοτύρι μας, πρέπει να γίνει ένα όπλο που θα χρησιμοποιήσουμε όταν δεν υπάρχει άλλη επιλογή, και πάντοτε με σύνεση και προσοχή, για να μην αποξενωθούμε από την κοινωνία και την πραγματικότητα. Επομένως, ας μην εξοριστεί τελείως από τη σκέψη μας, ας παραμείνει ως δυνατότητα είτε για την πραγμάτωση κινήσεων έμπρακτης αλληλεγγύης, είτε για την υπεράσπιση όσων δεν έχουν παρόν και μέλλον, είτε -αν απαιτηθεί- για το σπάσιμο του κρατικού τσαμπουκά.

Από τους φίλους μας στην Ευρώπη μας έρχεται το μήνυμα πως «τώρα μένουμε σπίτι, αλλά μετά θα σας πάρουμε φαλάγγι», πως

«μετά θα λογαριαστούμε» και δεν μπορούμε παρά να χαμογελάσουμε και να μείνουμε ικανοποιημένοι με το υψηλό αγωνιστικό φρόνημα των συντρόφων μας. Κατά τη γνώμη μου όμως, για να έχει έστω και την παραμικρή πιθανότητα να συμβεί κάτι τέτοιο στο εγγύς -και τόσο μακρινό συνάμα- μέλλον, πρέπει να αρθούμε στο ύψος της περίστασης σήμερα. Για να μην γίνει το «μετά θα λογαριαστούμε» ένα ακόμη «από Σεπτέμβρη θα γίνει της πουτάνας», οφείλουμε να δράσουμε σήμερα κοινωνικά και πολιτικά, συνεκτικά και στοχευμένα. Να πούμε αυτά που πρέπει να πούμε και να κάνουμε αυτά που πρέπει να κάνουμε. Έτσι ήταν πάντα τα πράγματα, έτσι είναι και σήμερα. Κι ας φαντάζουν τόσο μα τόσο αλλόκοτα.

Ο μονόλογος του κορωνοϊού: «Ήρθα για να σταματήσω τη μηχανή, επειδή εσείς δεν βρίσκετε το χειρόφρενο»

από το lundimatin

μετάφραση από τα γαλλικά: Θεόφιλος Βανδώρος

Αγαπητά ανθρώπινα όντα, σταματήστε να κραυγάζετε με γελοίες ιαχές πολέμου. Μη στρέφετε τις εκδικητικές ματιές σας εναντίον μου. Σβήστε τα μαβιά χρώματα του τρόμου με τα οποία ζωγραφίζετε το όνομα μου. Όλοι εμείς, τα βακτήρια και οι ιοί, από τα βάθη του μικρόκοσμου, είμαστε η αληθινή συνέχεια της ζωής πάνω στη Γη. Χωρίς εμάς δεν θα είχατε δει ποτέ το φως της ημέρας, δεν θα είχε καν δημιουργηθεί το πρώτο σας κύτταρο.

Είμαστε οι πρόγονοι σας, με τα ίδια δικαιώματα όπως οι πέτρες

και τα φύκια και σίγουρα πολύ περισσότερα από τους πιθήκους. Βρισκόμαστε όπου είστε κι εσείς και όπου δεν έχετε φτάσει ακόμα. Εάν είστε ικανοί να αντιληφθείτε στο σύμπαν μόνο ό, τι σας μοιάζει, τόσο το χειρότερο για εσάς!

Όμως, επιτέλους, σταματήστε να λέτε πως είμαι εγώ που σας σκοτώνω. Δεν πεθαίνετε από τη δραστηριότητα μου στους ιστούς σας, αλλά από την απουσία περίθαλψης και φροντίδας εκ μέρους των ομοίων σας.

Εάν δεν ήσασταν τόσο άπληστοι σαν αρπακτικά μεταξύ σας, όπως είστε και με όλα όσα ζουν πάνω σε τούτο τον Πλανήτη, θα είχατε αρκετά κρεβάτια, νοσοκόμους και αναπνευστήρες για να καταφέρετε να επιβιώσετε μετά από τις καταστροφές που προκαλώ στους πνεύμονες σας.

Εάν δεν στοιβάζατε τους ηλικιωμένους στους οίκους του θανάτου και τους αρτιμελείς στα τσιμεντένια κλουβιά, δεν θα είχατε φτάσει ως εδώ.

Εάν δεν είχατε μετατρέψει όλη την επιφάνεια της Γης που μέχρι χθες ήταν πλούσια σε ζωή, χαοτική, πυκνοκατοικημένη με λαό ή μάλλον με λαούς, σε μία τεράστια έρημο της μονοκαλλιέργειας της Ομοιομορφίας και του Ακόρεστου, ποτέ δεν θα μπορούσα να εφορμήσω στην παγκόσμια κατάκτηση των λαιμών σας.

Εάν δεν είχατε καταντήσει σχεδόν όλοι σας, από την αρχή ως το τέλος του περασμένου αιώνα, πλεονάζοντα αντίγραφα μίας μοναδικής και ανούσιας μορφής ζωής, δεν θα ετοιμαζόσασταν να πεθάνετε μοιρολατρικά σαν τις μύγες μέσα στο ζαχαρόνερο του πολιτισμού σας.

> *Εάν δεν είχατε καταστήσει τους χώρους σας τόσο άδειους, τόσο διάφανους, τόσο αφηρημένους, να είστε βέβαιοι πως δεν θα μπορούσα να εξαπλωθώ με την ταχύτητα ενός αεροσκάφους.*

Έρχομαι να εκτελέσω την ποινή που μόνοι σας είχατε εδώ και καιρό αναγγείλει στους εαυτούς σας. Να με συγχωρείτε αλλά

εσείς είστε, απ’ όσο γνωρίζω, που ανακαλύψατε τον όρο “Ανθρωπόκαινος” εποχή. Εσείς απονείματε στους εαυτούς σας όλη την τιμή της καταστροφής και τώρα που ολοκληρώνεται είναι πολύ αργά για να την αποποιηθείτε. Οι πλέον τίμιοι ανάμεσα σας το γνωρίζουν καλά: δεν έχω άλλον συνεργάτη από την ίδια σας την κοινωνική οργάνωση, την τρέλα της “μεγάλης κλίμακας” και της οικονομίας της, τον φανατισμό του συστήματος. Μόνο τα συστήματα είναι “ευάλωτα”. Τα υπόλοιπα ζουν και μετά πεθαίνουν. “Ευάλωτο” είναι εκείνο που σκοπεύει στον έλεγχο, την επέκταση και την τελειοποίηση του. Κοιτάξτε με καλά: είμαι το αντίθετο του θανάτου που κυριαρχεί.

Σταματήστε λοιπόν να με υβρίζετε, να με κατηγορείτε, να με καταδιώκετε. Σταματήστε να φανατίζεστε εναντίον μου. Όλο τούτο είναι παιδαριώδες. Σας προτείνω μία μεταστροφή οπτικής: υπάρχει μία νοημοσύνη εμμενής στη ζωή. Δεν υφίσταται καμία ανάγκη να αποτελείς ένα αντικείμενο για να διαθέτεις μνήμη ή στρατηγική. Καμία ανάγκη να είσαι κυρίαρχος για να αποφασίζεις. Τα βακτήρια και οι ιοί επίσης μπορούν να προκαλέσουν βροχή και ξαστεριά. Συνεπώς, αντιμετωπίστε με περισσότερο ως σωτήρα παρά ως νεκροθάφτη.

Είστε ελεύθεροι να μην με πιστέψετε, όμως ήρθα για να σταματήσω τη μηχανή στην οποία δεν βρίσκετε το χειρόφρενο.

Έφτασα για να εμποδίσω τη λειτουργία που σας κρατά ομήρους. Ήρθα για να αποκαλύψω την εκτροπή της “κανονικότητας”.

“Το να αναθέτουμε σε άλλους τη διατροφή μας, την ασφάλεια μας, την ικανότητα μας να φροντίσουμε για το επίπεδο της ζωής μας, ήταν μία τρέλα”… “Δεν υπάρχει όριο προϋπολογισμού, η υγεία δεν έχει τιμή”. Βλέπετε πώς προκαλώ γλωσσοδέτη στη γλώσσα και το πνεύμα των κυβερνώντων σας! Βλέπετε πώς σας τους επαναφέρω στο πραγματικό τους μέγεθος, τους άθλιους απατεώνες, που είναι και υπερόπτες! Βλέπετε πώς ξαφνικά αυτοκαταγγέλονται όχι μόνο ως περιττοί αλλά και επιβλαβείς! Δεν είστε γι’ αυτούς παρά μόνο τα υποστηρίγματα της αναπαραγωγής του συστήματός τους, δηλαδή λιγότερο ακόμα και από σκλάβοι. Ακόμα και το πλαγκτόν στη φύση

το μεταχειρίζονται καλύτερα.

Πάντως προσέξτε, μην τους φορτώσετε με κατηγόριες, μην ποινικοποιήσετε τις ανεπάρκειες τους. Κατηγορώντας τους γι' απροσεξία σημαίνει πως τους αποδίδετε περισσότερα από ότι τους αξίζει. Καλύτερα να αναρωτηθείτε πώς μπορέσατε να νοιώθετε άνετα τόσο καιρό, επιτρέποντας τους να σας κυβερνούν. Εκθειάζοντας τα πλεονεκτήματα της κινέζικης εκδοχής έναντι της βρετανικής, της ιμπεριαλιστικής-νομοϊατρικής ενάντια στην δαρβινιστική-φιλελεύθερη, σημαίνει πως δεν έχετε καταλάβει τίποτα ούτε από τη μία ούτε από την άλλη, από τον τρόμο της μίας όσο και τον τρόμο της άλλης. Από την εποχή του Κενέ*, οι φιλελεύθεροι πάντα εποφθαλμιούσαν με φθόνο την κινεζική αυτοκρατορία και ακόμα συνεχίζουν. Οι δύο εκδοχές είναι σιαμαίες αδελφές. Είναι γεγονός πως η μία σας περιορίζει στα πλαίσια του δικού σας συμφέροντος και η άλλη, για το συμφέρον της κοινωνίας, καταλήγει πάντα να συντρίβει τη μοναδική μη μηδενιστική διέξοδο: να φροντίζετε τους εαυτούς σας, εκείνους που αγαπάτε και ό, τι αγαπάτε μέσα σε ένα σύνολο εντελώς άγνωστο. Μην επιτρέψετε σε εκείνους που σας οδήγησαν στην άβυσσο, να υποκρίνονται πως ενδιαφέρονται να σας βοηθήσουν να βρείτε διέξοδο: δεν θα κάνουν τίποτα άλλο από το να σας ετοιμάσουν μία κόλαση ακόμα πιο τελειοποιημένη, έναν λάκκο ακόμα πιο βαθύ.

> *Την ημέρα που θα έχουν την ευκαιρία, θα βάλουν το στρατό να περιπολεί ακόμα και στο Υπερπέραν.*

Θα έπρεπε τουλάχιστον να με ευχαριστείτε! Χωρίς εμένα, για πόσο καιρό ακόμα θα παρουσιάζονταν ως απαραίτητα όλα αυτά τα αναμφισβήτητα που τώρα αναγγέλλεται ξαφνικά η ματαίωση τους; Η παγκοσμιοποίηση, οι διαγωνισμοί, η εναέρια κυκλοφορία, τα όρια του προϋπολογισμού, οι εκλογές, το θέαμα των αθλητικών αγώνων, η Ντίσνεϊλαντ, οι αίθουσες των γυμναστηρίων, ο μεγαλύτερος όγκος του εμπορίου, το εθνικό κοινοβούλιο, ο σχολικός εγκλεισμός, οι συναθροίσεις του πλήθους, η ουσία της εργασίας γραφείου, όλη τούτη η μεθυσμένη κοινωνικότητα που δεν είναι

τίποτα άλλο από την αγχωμένη μοναξιά των μητροπολιτικών μονάδων: όλα τούτα επομένως έπαψαν να είναι αναγκαία μόλις εκδηλώθηκε το καθεστώς της αναγκαιότητας.

Ευχαριστείστε με για τη δοκιμασία της αλήθειας των επόμενων εβδομάδων: θα μπορέσετε να ζήσετε τη δική σας ζωή, χωρίς τις χιλιάδες υπεκφυγές, που βρέξει-χιονίσει, καθιστούν ανεκτό το ανυπόφορο. Χωρίς να το έχετε καταλάβει, ποτέ δεν είχατε εγκατασταθεί άνετα μέσα στην ίδια σας την ύπαρξη. Βρισκόσασταν ανάμεσα στα χαρτοκιβώτια της μετακόμισης κι εσείς δεν το γνωρίζατε. Από εδώ κι μπρος θα ζήσετε με τους δικούς σας. Θα κατοικήσετε στα σπίτια σας. Θα σταματήσετε να βρίσκεστε εν κινήσει στην πορεία προς το θάνατο. Ίσως να μισήσετε τον σύντροφό σας. Θα βρεθείτε στοιβαγμένοι μαζί με τα παιδιά σας.

> *Ίσως να σας έρθει η επιθυμία να τινάξετε στον αέρα όλο τον περίγυρο της καθημερινότητας σας.*

Η αλήθεια είναι πως δεν ζούσατε σε αυτόν τον κόσμο, μέσα σε τούτες τις μητροπόλεις του διαχωρισμού. Ο κόσμος σας δεν ήταν πια βιώσιμος σε κανένα του σημείο παρά μόνο υπό την συνθήκη της διαρκούς φυγής. Ήταν τόσο μεγάλη η φρίκη, που έπρεπε να είστε διαρκώς σε κίνηση και περιτριγυρισμένοι από περισπασμούς. Και το απόκοσμο βασίλευε ανάμεσα στις υπάρξεις. Ευχαριστείστε με για όλα αυτά και καλώς ήρθατε στη Γη.

Χάρη σε μένα, για ένα απροσδιόριστο διάστημα, δεν θα εργαζόσαστε πια, τα παιδιά σας δεν θα πηγαίνουν σχολείο, και όμως θα είναι το εντελώς αντίθετο από τις διακοπές σας. Οι διακοπές είναι ο χώρος που πρέπει να επιπλώσετε με κάθε τίμημα, περιμένοντας την επιστροφή στην εργασία. Όμως, εδώ, εκείνο που ξανοίγεται μπροστά σας, χάρη σε μένα, δεν είναι ένα απροσδιόριστο διάστημα αλλά μία τεράστια πλήξη. Σας αδρανοποιώ. Τίποτα δεν σας βεβαιώνει πως ο μη-κόσμος θα επανέλθει. Όλος αυτός ο κερδοφόρος παραλογισμός ίσως να σταματήσει. Εφόσον δεν πληρώνεστε, τι πιο φυσικό από το να σταματήσετε να πληρώνετε το ενοίκιο σας; Για ποιο λόγο να

συνεχίσει κανείς να πληρώνει τις δόσεις στην τράπεζα μιας και δεν μπορεί, έτσι κι αλλιώς, να δουλέψει; Δεν είναι καθαρή αυτοκτονία τελικά, να ζει κανείς εκεί όπου δεν μπορεί να καλλιεργήσει ούτε ένα κήπο; Όποιος, όμως, δεν έχει πια χρήματα, δεν πρόκειται να σταματήσει να τρώει και όποιος έχει το μέταλλο έχει και το ψωμί. Ευχαριστείστε με: σας τοποθετώ εμπρός στη διακλάδωση που καθόριζε σιωπηλά τις υπάρξεις σας: την οικονομία ή τη ζωή.

> *Ήρθε η ώρα να επιλέξετε. Το διακύβευμα είναι ιστορικό. Είτε οι κυβερνήσεις σας επιβάλλουν το καθεστώς εξαίρεσης είτε εφευρίσκετε το δικό σας καθεστώς.*

Είτε αντιλαμβάνεστε τις αλήθειες που βγήκαν στο φως της ημέρας είτε βάζετε το λαιμό σας την αγχόνη. Είτε θα χρησιμοποιήσετε το χρόνο που σας δίνω τώρα, για να σχεδιάσετε τον κόσμο που θα ακολουθήσει με βάση τα μαθήματα της παρούσας κατάρρευσης, ή τούτος ο κόσμος θα ολοκληρώσει τη ριζοσπαστικοποίηση του. Η καταστροφή σταματάει όταν σταματάει η οικονομία. Η οικονομία είναι η μάστιγα. Πριν ένα μήνα ήταν μόνο μία θεωρία. Τώρα είναι γεγονός. Κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει πόσοι αστυνομικοί, πόση εποπτεία, πόση προπαγάνδα, τι εφοδιασμός και πόσες ώρες τηλε-εργασίας θα χρειαστούν για να αντιμετωπιστεί.

Μπροστά μου, μην υποχωρείτε ούτε με πανικό ούτε με άρνηση. Μην υποκύπτετε στις βιοπολιτικές υστερίες. Οι εβδομάδες που θα ακολουθήσουν θα είναι τρομερές, συντριπτικές, βάναυσες. Οι πύλες του θανάτου θα είναι ορθάνοιχτες. Είμαι το πιο καταστροφικό προϊόν της καταστροφικής παραγωγής. Έρχομαι να εκμηδενίσω τους μηδενιστές. Ποτέ άλλοτε η αδικία αυτού του κόσμου δεν θα είναι πιο κραυγαλέα. Έρχομαι να θάψω έναν πολιτισμό και όχι εσάς. Όσοι θέλουν να ζήσουν, θα πρέπει να προσαρμοστούν σε νέες συνήθειες, που θα είναι αποκλειστικά δικές τους. Η ευκαιρία της επανεφεύρεσης θα είναι να με αποφύγετε, αυτή είναι η καινούργια τέχνη των αποστάσεων. Η τέχνη του χαιρετισμού, όπου ορισμένοι ήταν αρκετά στραβοί ώστε να αντιληφθούν τη μορφή του θεσμού, δεν θα υπακούει πια σε

κανένα πρωτόκολλο. Θα σφραγίζει τις υπάρξεις.

Μην το κάνετε αυτό “για τους άλλους”, για τον “πληθυσμό” ή την “κοινωνία”, κάντε το για τους δικούς σας. Φροντίστε τους φίλους και όσους αγαπάτε. Αναστοχαστείτε, ως αυτεξούσιοι, μία δίκαιη μορφή της ζωής. Δημιουργήστε πυρήνες ευζωίας, εξαπλώστε τους, τότε μόνο δεν θα μπορώ να σας βλάψω. Αυτό το κείμενο δεν είναι κάλεσμα στη μαζική επιστροφή της πειθαρχίας αλλά της εγρήγορσης Δεν είναι το τέλος της ανεμελιάς αλλά της αμέλειας. Ποιος άλλος τρόπος μου έμεινε για να σας θυμίσω πως η σωτηρία βρίσκεται σε κάθε κίνηση.

Έπρεπε να το αντιληφθώ: η ανθρωπότητα δεν αναρωτιέται παρά μόνο όσα είναι αδύνατον να μην αναρωτηθεί.

Στ Μ * – Ο Φρανσουά Κενέ (François Quesnay, 4 Ιουνίου 1694 – 16 Δεκεμβρίου 1774) ήταν Γάλλος οικονομολόγος και γιατρός, ιδρυτής της σχολής των φυσιοκρατών και θεμελιωτής της πολιτικής οικονομίας. Γεννήθηκε στις 4 Ιουνίου του 1694 στο Μερέ (Méré), κοντά στο Παρίσι και ήταν γιος δικηγόρου.

Ατομική ευθύνη και πανδημία στον θαυμαστό κόσμο των ΜΜΕ

του Μηνά Μπλάνα

Σημείωση: Το παρόν άρθρο σε καμία περίπτωση δεν έχει σκοπό να αμφισβητήσει τα μέτρα πρόληψης απέναντι στην διάδοση του ιού.

Ολόκληρη η παγκόσμια κοινότητα, αν μπορεί να χαρακτηριστεί

έτσι, βρίσκεται σε επιφυλακή σχετικά με την διάδοση του κορωνοϊού. Τα κράτη αναγκάζονται να εξασφαλίσουν την ασφάλεια της κοινωνίας, πέρα από τα κέρδη, και να δημιουργήσουν με αυτό τον τρόπο μία νέα συνθήκη. Αναπόφευκτα, οδηγούμαστε σε νέες πειθαρχήσεις με αποκλεισμούς από κοινωνικές δραστηριότητες, κλείσιμο επιχειρήσεων κι όλα τα γνωστά μέτρα που έχουν παρθεί. Παράλληλα, όμως ξεγυμνώνει και το ίδιο το κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη νεοφιλελεύθερη λογική γενικότερα ως προς τις μεθοδεύσεις τους απέναντι στην δημόσια – δωρεάν Υγεία. Μία τέτοια συνθήκη, λοιπόν, οδηγεί σε μία περαιτέρω αμφισβήτηση των οικοδομημάτων αυτών αποδεικνύοντας την ανεπάρκεια τους. Γιατί το κράτος, πέρα από όλα τα άλλα, στηρίζεται και στην ανάγκη για προστασία που νιώθει η εκάστοτε κοινωνία και με τέτοιου είδους τεχνάσματα διατηρείται και δοξάζεται.

Ένα από τα σημαντικότερα, αν όχι το σημαντικότερο πόστο διασφάλισης της ακεραιότητας του κράτους και μιας κυβέρνησης διακατέχουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και ειδικότερα η τηλεόραση, η παρακολούθηση της οποίας παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον αυτές τις ημέρες. Όχι για την πολύ καλή ενημέρωση των έγκριτων δημοσιογράφων. Αλλά για να καμαρώσετε την ανυπαρξία οποιασδήποτε δεοντολογίας, τα ψέματα, τον μονόλογο των κυβερνητικών θέσεων, τα ξενοφοβικά ρεπορτάζ. Είναι τέτοιος ο διχασμός και τα δίπολα χωρίς καμία βάση όπου φανταστείτε πως και μόνο το να μιλάς για ανθρώπινα δικαιώματα, άθλιες συνθήκες εγκλεισμού προσφύγων/μεταναστών και θανάτους/βασανιστήρια στα σύνορα σε κάνει αυτόματα τσιράκι-υπάλληλο των ΜΚΟ με συμφέροντα και υποστηρικτή του Ερντογάν και της πολιτικής του.

Ουσιαστικά, τα ΜΜΕ έχουν πάρει τον ρόλο του προωθητή του κάθε κυβερνητικού ιδεολογήματος. Δεν παράγουν καμία έρευνα και κανέναν αντίλογο, εκτός αν είναι υπέρ της κυβερνητικής πολιτικής. Μόνος στόχος να δυναμιτίζουν ακόμα περισσότερο το κλίμα μέσω “ρεπορτάζ” και να σπέρνουν πραγματικά τον τρόμο σε κάθε σπίτι, άλλοτε ξυπνώντας τα πιο άγρια-εθνικιστικά ένστικτα κι άλλοτε την καθυπόταξη στην κοινωνία.

Μέσα σ’ αυτά τα πλαίσια λειτουργούν και τώρα ακόμα και σε μία

τόσο κρίσιμη περίοδο για την ζωή όλων. Προωθώντας συνεχώς το αφήγημα της ατομικής ευθύνης σε όλα τα δελτία ειδήσεων και στις ενημερωτικές εκπομπές. Σαφώς, είναι σημαντικό να τηρούνται όλα τα μέτρα προστασίας για την μη διάδοση του ιού. Δεν είναι αυτό το ζήτημα μας, αν και σύμφωνα με τα ΜΜΕ είναι ντροπή να είναι ανοιχτές καφετέριες αλλά όχι το να συνωστίζονται μέσα σε μία εκκλησία όλες οι ευπαθείς ομάδες με πλήρη ευθύνη της κυβέρνησης και της Εκκλησίας. Με την μονοπώληση όμως της συζήτησης μόνο σε αυτό παραλείπονται όλα τα κακώς κείμενα στον τομέα της Υγείας. **Καμία ερώτηση για τις ελλείψεις στα νοσοκομεία σε είδη πρώτης ανάγκης και προσωπικό, για τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που προπαγάνδιζαν μέχρι τώρα οι κυβερνητικοί εκπρόσωποι και την ατζέντα της κυβέρνησης πάνω στην δημόσια-δωρεάν Υγεία.** Κανένας λόγος για τον τρόπο διορισμού (τετράμηνη σύμβαση με μπλοκάκι) αυτών των έκτακτων προσλήψεων που ανακοινώθηκαν, την λήξη των συμβάσεων γιατρών σε ένα μήνα από τώρα. Όλα αυτά αφορούν και κοστίζουν ανθρώπινες ζωές, όχι χρήματα. Αλλά όταν διαμαρτύρονταν γι’ αυτά οι γιατροί και οι νοσοκομειακοί, έτρωγαν δακρυγόνα από τα ΜΑΤ στο Ζάππειο. Εν ολίγοις, όλο αυτό το σκηνικό από τα τηλεοπτικά παράθυρα με τύπους να μας λένε να πατάμε το κουμπί για το ασανσέρ με τον αγκώνα και να μην πιάνουμε όπως μας βγαίνει βάση ενστίκτου και αυθόρμητα το πρόσωπο μας, οδηγεί στην μετακύλιση των ευθυνών από την κυβέρνηση στην κοινωνία σε περίπτωση που υπάρξουν μεγάλες απώλειες.

Και μέσα σε όλα τα άλλα, εν μέσω εθνικιστικής έξαρσης και παροξυσμού, έλεγαν ότι η χώρα είναι θωρακισμένη από τον ιό. Ένας θωρακισμός που όμοιο του δεν έχει ξαναδεί η υφήλιος με απολύτως κανέναν έλεγχο μέχρι και τώρα στα αεροδρόμια, ειδικά σε πτήσεις από Ιταλία κι ένα ταξίδι στους Άγιους Τόπους που γέμισε την Ελλάδα με εκατοντάδες κρούσματα. Αντί να απομονωθούν από την πρώτη στιγμή τα άτομα που ήταν σ’ αυτό, τους άφησαν να κυκλοφορούν στα καφενεία των χωριών τους και των πόλεων τους. Κατά τα άλλα, επιτυχία του κράτους και ετοιμότητα. Δεν τολμάμε και δεν θέλουμε καν να φανταστούμε τι

θα γινόταν σε περίπτωση που ο ιός δεν ερχόταν από τα ανώτερες τάξεις της Ελλάδας αλλά από κάποιον/α μετανάστη/ρια. Για να δούμε κι εν τέλη πως δημιουργούνται οι λάθος εντυπώσεις και η ξενοφοβία.

Κι αν στην Ε.Ε προμηνύεται μεγάλη οικονομική ύφεση εξαιτίας του ιού και των πενιχρών μέτρων που λαμβάνονται γι' αυτόν από την ΕΚΤ, μένει ακόμα να δούμε τι θα γίνει σε χώρες όπως η Αγγλία και οι Η.Π.Α. Εκεί όπου χτυπά η καρδιά του νεοφιλελευθερισμού και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στον χώρο της Υγείας. Και τα σημάδια μέχρι τώρα είναι αρκετά δυσοίωνα για την ζωή του πληθυσμού. Ο Ντόναλντ Τραμπ και η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ έριξαν στην αγορά παραπάνω από ένα τρισεκατομμύριο δολάρια (θα έγραφα τα μηδενικά αλλά φοβάμαι μην τα χάσω), όχι για την δωρεάν περίθαλψη και βοήθεια στον τομέα της Υγείας ή για τις οικονομικές επιπτώσεις στην κοινωνία από τα μέτρα λόγω της πανδημίας αλλά για να ανακοπεί η κατάρρευση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Αποτέλεσμα; Μετά από ούτε μία ώρα «ανάκαμψης» η κάθετη πτώση συνεχίστηκε. Από την άλλη, στο βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας παραμένουν μέχρι σήμερα σχεδόν όλα ανοιχτά κανονικά κι ενώ έχει παραπάνω από 1400 κρούσματα και 35 θανάτους, με τον Μπόρις Τζόνσον να μην λαμβάνει κανένα από τα μέτρα που έχει λάβει το μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης. Σύμφωνα με έρευνες παραπάνω από 50%-60% του πληθυσμού ενδέχεται να νοσήσει ενώ στο χειρότερο σενάριο θα φτάσει στο 80% με παραπάνω από μισό εκατομμύριο θανάτους, αφού το αντίστοιχο Εθνικό Σύστημα Υγείας (NHC) δεν θα αντέξει σε καμία περίπτωση τον τόσο μεγάλο αριθμό ασθενών, έπειτα από μια δεκαετία σκληρής λιτότητας και τις απώλειες προσωπικού που μετρά λόγω του Brexit. Τα κράτη σε μία τόσο κρίσιμη περίοδο για την υγεία εν μέσω πανδημίας, υπολογίζουν περισσότερο την εθνική οικονομία και τα κέρδη παρά την ζωή των ίδιων των πολιτών με την λεγόμενη "ανοσία της αγέλης". (Την ώρα που δημοσιεύονται αυτές οι γραμμές η Μεγάλη Βρετανία λαμβάνει επίσης μέτρα).

Μπροστά σε όλη αυτή την κατάσταση ένα από τα λίγα πράγματα

που μπορούμε να κάνουμε ως κοινωνία είναι η στήριξη, η κατανόηση και ο σεβασμός προς τους εργαζομένους τόσο στην Υγεία όσο και σε άλλους τομείς.

Να διεκδικήσουμε όσο μπορούμε σε μία κατάσταση καραντίνας όσα μας αναλογούν· δηλαδή τίποτα παραπάνω από δημόσια-δωρεάν Υγεία για όλους/ες-στελέχωση των νοσοκομείων και μέτρα για την αξιοπρεπή ζωή των εργαζομένων πέρα από τις ορέξεις των αφεντικών. Όλες αυτές τις ημέρες η σκέψη και η αγωνία μας βρίσκεται στους αποκλεισμένους και έγκλειστους είτε στις φυλακές είτε στα κέντρα κράτησης-στρατόπεδα συγκέντρωσης όπου στοιβάζονται σε άθλιες συνθήκες και χωρίς ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στις περισσότερες περιπτώσεις. Γιατί εκεί καραδοκούν οι περισσότεροι θάνατοι ανθρώπων και οι εύκολες κατηγορίες για την κατάσταση. Εμείς το μόνο που οφείλουμε είναι να παραμείνουμε άνθρωποι και να μην επικρατήσει κοινωνικός κανιβαλισμός αλλά η αλληλεγγύη. Ήδη στην Ιταλία ξεπήδησαν πρωτοβουλίες όπου κοινωνικά κέντρα και αντιρατσιστικές ομάδες μέσω μίας ψηφιακής πλατφόρμας και στόμα με στόμα, προσπαθούν να βοηθήσουν στα ψώνια τις ευάλωτες ομάδες που παραμένουν κλεισμένες στο σπίτι τους. Γιατί αυτός που χρειάζεται την βοήθεια και την κατανόηση σου μπορεί να είναι ο ίδιος ο γείτονας σου.

Naomi Klein: “Ο Κορονοϊός είναι η Τέλεια Καταστροφή για

τον Καταστροφικό Καπιταλισμό.”

Μεταφράση του Θεόφιλου Βανδώρου

Η Ναόμι Κλάιν εξηγεί πως οι κυβερνήσεις και η παγκόσμια ελίτ θα εκμεταλλευτούν την πανδημία.

Ο Κορονοϊός είναι επίσημα μία παγκόσμια πανδημία που έως τώρα έχει μολύνει 10 φορές περισσότερους ανθρώπους από τον SARS. Πανεπιστήμια, μουσεία και θέατρα σε όλη την επικράτεια των ΗΠΑ κλείνουν και σύντομα μπορεί να συμβεί το ίδιο σε ολόκληρες πόλεις. Εξειδικευμένοι επιστήμονες προειδοποιούν πως κάποιοι πολίτες που ίσως έχουν μολυνθεί και ασθενούν με τον ιό που είναι γνωστός ως COVID-19, συνεχίζουν την καθημερινή τους ρουτίνα είτε επειδή οι εργασίες τους δεν προβλέπουν άδεια μετ’ αποδοχών ή λόγω συστημικών ελλείψεων στο ιδιωτικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης.

Οι περισσότεροι από εμάς δεν είναι σίγουροι τί να κάνουν ή ποιον να ακούσουν. Ο Πρόεδρος Τραμπ αντικρούει τις προτροπές του Κέντρου για τον Έλεγχο και την Πρόληψη Επιδημιών. Αυτά τα αντικρουόμενα μηνύματα έχουν περιορίσει το χρόνο αντίδρασης ώστε να περιοριστούν τα κρούσματα αυτού του ιδιαίτερα μολυσματικού ιού.

Έχουν δημιουργηθεί οι τέλειες συνθήκες για τις κυβερνήσεις και την παγκόσμια ελίτ, ώστε να εφαρμόσουν μέτρα μίας πολιτικής ατζέντας που σε κάθε άλλη περίπτωση θα είχαν αντιμετωπιστεί από μεγάλη αντίδραση, εάν όλοι μας δεν ήμασταν τόσο αποπροσανατολισμένοι. Η διαδοχή των γεγονότων στο ξέσπασμα της κρίσης του Κορονοϊού, δεν είναι μοναδική. Είναι το προσχέδιο που οι πολιτικοί και οι κυβερνήσεις ακολουθούν εδώ και δεκαετίες και είναι γνωστό ως: “Δόγμα του Σοκ”, ένας όρος που καταγράφηκε από την ακτιβίστρια και συγγραφέα Ναόμι Κλάιν στο βιβλίο της (2007) με τον ίδιο τίτλο.

Η Ιστορία είναι ένα χρονολόγιο διαδοχής ανάλογων Κρίσεων (σοκ) – το σοκ των πολέμων, των φυσικών καταστροφών και των οικονομικών κρίσεων – και των επακόλουθων καταστροφών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το αποτέλεσμα χαρακτηρίζεται από τον "Καταστροφικό Καπιταλισμό", τις υπολογισμένες λύσεις της "ελεύθερης αγοράς" που εκμεταλλεύονται και οξύνουν τις υπάρχουσες ανισότητες.

Η Κλάιν μας λέει πως βλέπουμε ήδη να εκδηλώνεται ο Καταστροφικός Καπιταλισμός στο εθνικό επίπεδο. Ο Τραμπ προτείνει ως μέτρο αναχαίτισης των αποτελεσμάτων του Κορονοϊού ένα πακέτο περικοπών 700 δις δολαρίων που θα περιλαμβάνουν τους φόρους στις αμοιβές των μισθωτών (κάτι που θα καταστρέψει το Σύστημα Συντάξεων και Περίθαλψης) και θα προσφέρει βοήθεια στις βιομηχανίες που θα παρουσιάσουν ελλείμματα ως αποτέλεσμα της πανδημίας.

"Αυτές τις ενέργειες δεν τις εφαρμόζουν επειδή πιστεύουν πως θα είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος να απαλύνουν τα δυσάρεστα αποτελέσματα στη διάρκεια της πανδημίας, αλλά είχαν ήδη έτοιμα ανάλογα σχέδια και τώρα βρήκαν την ευκαιρία να τα εφαρμόσουν" λέει η Κλάιν.

Το VICE μίλησε με την Κλάιν γύρω από το πως η "Κρίση" του Κορονοϊού ανοίγει το δρόμο για μία διαδοχή γεγονότων όπως τα περιέγραψε πριν από μία δεκαετία και πλέον στο βιβλίο: "Το Δόγμα του Σοκ".

Αυτή η συνέντευξη έχει μονταριστεί ως προς το χρόνο και τη σαφήνεια.

Vice: Ας αρχίσουμε με τα βασικά. Τι είναι ο Καταστροφικός Καπιταλισμός; Ποια είναι η σχέση του με το "Δόγμα του Σοκ";

Naomi Klein: Ο τρόπος που ορίζω τον Καταστροφικό Καπιταλισμό είναι ευθύς: περιγράφει τον τρόπο που οι ιδιωτικές βιομηχανίες αρπάζουν την ευκαιρία να κερδοσκοπήσουν μέσα στις μεγάλες κρίσεις. Η κερδοσκοπία σε περίοδο καταστροφών και πολέμων δεν είναι μία νέα ιδέα, όμως πραγματικά έλαβε μεγάλες διαστάσεις

στη διάρκεια της προεδρίας Μπους μετά τις 11 Σεπτεμβρίου (9/11), όταν η κυβέρνηση ανακοίνωσε τη μορφή της διαρκούς κρίσης ασφαλείας, ενώ ταυτόχρονα την ιδιωτικοποίησε και την εξωτερίκευσε – κι αυτό συμπεριλάμβανε τον εγχώριο, ιδιωτικό τομέα ασφαλείας όπως και την (ιδιωτικοποιημένη) εισβολή και κατοχή στο Ιράκ και το Αφγανιστάν.

Το "Δόγμα του Σοκ" είναι η πολιτική στρατηγική που χρησιμοποιεί κρίσεις μεγάλης εμβέλειας ώστε να προωθήσει πολιτικές που συστηματικά διευρύνουν την ανισότητα, πλουτίζουν τις ελίτ και υπονομεύουν οποιονδήποτε άλλον. Σε στιγμές κρίσεων οι άνθρωποι τείνουν να εστιάζουν στις καθημερινές ανάγκες για να επιβιώσουν μέσα στην κρίση, όποια κι αν είναι, και επίσης εμπιστεύονται περισσότερο εκείνους που κατέχουν την εξουσία. Την ώρα της κρίσης δεν προσέχουμε όσο πρέπει το παιχνίδι της εξουσίας.

V: Από πού προέρχεται αυτή η πολιτική στρατηγική; Πώς διαγράφεις την ιστορία της στην Αμερικανική πολιτική;

N.K: Το "Δόγμα του Σοκ" ως στρατηγική ήταν μία αντιπαράθεση στην πολιτική του New Deal του FDR (ΣτΜ. Πρόεδρος Ρούσβελτ). [Economist] Ο Milton Friedman (ΣτΜ. Θιασώτης της Ελεύθερης Αγοράς και του Νεοφιλελευθερισμού) πιστεύει πως όλα έγιναν χειρότερα στην Αμερική μετά την εφαρμογή του New Deal. Αντιδρώντας στη Μεγάλη Οικονομική Κρίση (1929) και στο Dust Bowl τη δεκαετία του '30 (θύελλες σκόνης και ανομβρία), μία ενεργητική κυβερνητική πολιτική εφαρμόστηκε στη χώρα και ανέλαβε ως αποστολή της, να επιλύσει άμεσα την οικονομική κρίση ξεκινώντας δημόσια έργα και προσφέροντας εργασία σε κρατικούς τομείς, ενώ ταυτόχρονα εφάρμοσε άμεσα μέτρα ανακούφισης των πιο αδύναμων.

Εάν είσαι ένας σκληροπυρηνικός οικονομολόγος, θιασώτης των ελεύθερων αγορών, καταλαβαίνεις πως όταν οι αγορές αποτυγχάνουν, επέρχεται μία προοδευτική αλλαγή πολύ πιο οργανικά από ότι εάν εφαρμόζονταν απορρυθμιστικές πολιτικές που ευνοούν τους επιχειρηματικούς κολοσσούς. Έτσι το "Δόγμα

του Σοκ" αναπτύχθηκε ως ένα μέτρο πρόληψης των κρίσεων, ώστε να μην ανοίξει ο δρόμος σε λειτουργικές αλλαγές όπου θα εμφανιστούν προοδευτικές πολιτικές. Οι πολιτικές και οικονομικές ελίτ κατανοούν πως σε καιρούς κρίσεων βρίσκεται η ευκαιρία τους να προωθήσουν τις επιθυμητές τους αντιδημοφιλείς πολιτικές, που πολώνουν ακόμα περισσότερο τον πλούτο στη χώρα και σε όλο τον κόσμο.

V: Αυτή την εποχή έχουμε πολλαπλές κρίσεις ταυτόχρονα: μία πανδημία, την έλλειψη υποδομών διαχείρισης και την κατάρρευση των χρηματιστηρίων. Μπορείς να περιγράψεις πώς ακριβώς κάθε μία ταιριάζει στο περίγραμμα που παρουσίασες πρωτύτερα;

N.K: Η Κρίση στην πραγματικότητα είναι ο ίδιος ο ιός. Παράλληλα την διαχειρίζονται με τέτοιο τρόπο που μεγιστοποιεί τη σύγχυση και ελαχιστοποιεί την προστασία. Δεν πιστεύω πως πρόκειται για μία συνωμοσία, απλά είναι ο τρόπος που η κυβέρνηση των ΗΠΑ και ο Τραμπ έχουν κακοδιαχειριστεί αυτή την κρίση. Ο Τραμπ την έχει ως τώρα αντιμετωπίσει όχι ως μία κρίση δημόσιας υγείας, αλλά ως μία κρίση αντίληψης της πραγματικότητας και ένα πιθανό πρόβλημα για την επανεκλογή του.

Κάτι τέτοιο είναι το χειρότερο σενάριο, ειδικά όταν συνδυάζεται με το γεγονός πως οι ΗΠΑ δεν έχουν ένα πρόγραμμα δημόσιας υγείας και η προστασία των εργαζομένων είναι ανύπαρκτη. Ο συνδυασμός αυτών των ελλείψεων προκάλεσε ένα μεγιστοποιημένο σοκ. Θα το εκμεταλλευτούν, για να διασώσουν τις βιομηχανίες που βρίσκονται στο επίκεντρο της πιο ακραίας κρίσης που αντιμετωπίζουμε, την κλιματική κρίση, τη βιομηχανία αερομεταφορών, τη βιομηχανία πετρελαίου και αερίου, τη βιομηχανία πολυτελούς τουρισμού (κότερα, γιοτ, κρουαζιέρες) – θέλουν να υποστηρίξουν όλους αυτούς τους τομείς

V: Έχεις ξαναδεί κάτι τέτοιο να συμβαίνει στο παρελθόν;

N.K: Στο βιβλίο "Το Δόγμα του Σοκ" αναφέρω πως κάτι ανάλογο συνέβη μετά τον τυφώνα Κατρίνα. Οι δεξαμενές σκέψης της

Ουάσιγκτον όπως το Heritage Foundation, συναντήθηκαν και συνέταξαν έναν κατάλογο με επιθυμητές λύσεις, που θεωρούσαν "φιλικές προς τις ελεύθερες αγορές" μετά τον τυφώνα Κατρίνα. Ας είμαστε βέβαιοι πως κάτι αντίστοιχο ακριβώς θα συμβαίνει και τώρα – για την ακρίβεια το πρόσωπο που προέδρευε στην ομάδα εργασίας για την Κατρίνα ήταν ο Mike Pence (ΣτΜ. που πήρε μέτρα αντιεργατικά και υπέρ των βιομηχανιών). Το 2008 το είδαμε να εφαρμόζεται στη διάσωση των Τραπεζών, όπου χώρες έδωσαν λευκές επιταγές στις Τράπεζες, ποσό που τελικά έφτασε παγκόσμια σε τρισεκατομμύρια δολάρια. Όμως το πραγματικό κόστος κατέληξε στην οικονομική λιτότητα (περικοπές των κοινωνικών παροχών). Συνεπώς δεν πρόκειται απλά για το τι συμβαίνει αυτή τη στιγμή, αλλά για το πώς θα αποπληρωθούν αυτά τα κόστη όταν έρθει η ώρα του λογαριασμού.

V: Υπάρχει κάτι που θα μπορούσαν να κάνουν οι λαοί ώστε να απαλύνουν τη ζημιά του Καταστροφικού Καπιταλισμού που αντιμετωπίζουμε ως αντίδραση στον Κορονοϊό; Βρισκόμαστε σε καλύτερη ή σε χειρότερη θέση από εκείνη μετά τον Τυφώνα Κατρίνα ή την τελευταία παγκόσμια οικονομική κρίση;

N.K: Κάθε φορά που δοκιμαζόμαστε από μία κρίση, είτε οπισθοχωρούμε και διαλυόμαστε ή ανασυντασσόμαστε και βρίσκουμε αποθέματα δυνάμεων και συμπόνιας, που δεν γνωρίζαμε πως κατέχουμε. Τούτη η στιγμή είναι μία από αυτές τις δοκιμασίες. **Ο λόγος που έχω κάποιες ελπίδες πως θα καταφέρουμε να επιλέξουμε να αναπτυχθούμε, είναι πως αντίθετα με το 2008, έχουμε μία συγκεκριμένη πολιτική εναλλακτική που προτείνει ένα διαφορετικό είδος αντίδρασης στην κρίση και φτάνει στις θεμελιώδεις αιτίες που μας κάνουν ευάλωτους και τρωτούς, καθώς και ένα ευρύτερο πολιτικό κίνημα που την υποστηρίζει.**

Ακριβώς αυτό είναι το αποτέλεσμα όλης της εργασίας γύρω από το Green New Deal (ΣτΜ. Πράσινη Νέα Συμφωνία), δηλαδή η προετοιμασία ακριβώς για μία ανάλογη κρίση. Δεν είναι αποδεκτό τώρα να χάσουμε το κουράγιο μας. Πρέπει να παλέψουμε σκληρότερα από εδώ και εμπρός για Παγκόσμια Υγειονομική Περίθαλψη, Παγκόσμια Παιδική Προστασία, για αμειβόμενη άδεια

ασθενείας – όλα αυτά είναι αλληλένδετα.

V: Εάν οι κυβερνήσεις και η παγκόσμια ελίτ πρόκειται να εκμεταλλευτούν την κρίση για τους δικούς τους σκοπούς, τί πρέπει να κάνουν οι λαοί ώστε να αλληλοβοηθηθούν;

N.K: Το είδος της οικονομίας που ορίζει πως "θα φροντίσω τον εαυτό μου και τους δικούς μου, μπορούμε να πληρώσουμε την καλύτερη ασφάλεια που υπάρχει και εάν δεν έχεις καλή ασφάλεια μάλλον είναι δικό σου λάθος και δεν είναι δικό μου πρόβλημα…" είναι μία οικονομία που στηρίζεται στην άποψη πως "ο νικητής τα παίρνει όλα" και διαστρεβλώνει τους εγκεφάλους μας. **Εκείνο που αποκαλύπτει μία κρίση όπως αυτή που ζούμε, είναι η άμεση εξάρτηση που έχουμε όλοι μεταξύ μας.** Ανακαλύπτουμε σε ρεαλιστικό χρόνο πως είμαστε πολύ περισσότερο διασυνδεδεμένοι ο ένας με τον άλλο, αντίθετα με όσα το βάρβαρο οικονομικό σύστημα επιδιώκει να μας κάνει να πιστεύουμε.

Μπορεί να νομίζουμε πως θα είμαστε ασφαλείς εάν έχουμε καλή ιδιωτική υγειονομική περίθαλψη, αλλά αν το άτομο που ετοιμάζει το φαγητό μας ή που πακετάρει τις συσκευασίες δεν έχει υγειονομική περίθαλψη ικανή και δεν μπορεί να πληρώσει για τις εξετάσεις – για να μην αναφέρουμε την ανάγκη να καθίσει σπίτι του επειδή δεν προβλέπεται αμειβόμενη άδεια ασθενείας – τότε δεν θα είμαστε ποτέ ασφαλείς. Εάν δεν φροντίσουμε ο ένας τον άλλο, κανείς μας δεν θα βρει φροντίδα. Είμαστε όλοι μας αλληλο-συνδεδεμένοι.

Διαφορετικοί τρόποι να οργανώσουμε την κοινωνία προβάλλουν διαφορετικά κομμάτια του εαυτού μας. Αν συμμετέχεις σε ένα σύστημα που γνωρίζεις πως δεν φροντίζει τους ανθρώπους και δεν διαμοιράζει ισότιμα τα αγαθά, τότε, το άπληστο, αρπακτικό κομμάτι του εαυτού σου θα προβληθεί. Οπότε πρέπει να έχεις επίγνωση και να σκεφτείς, αντί να αποθησαυρίσεις, να λεηλατήσεις και να αρπάξεις για να φροντίσεις μόνο εσένα και τους δικούς σου, πως θα αντιστρέψεις τη σχέση ώστε να μοιραστείς με τους γείτονες σου και να φροντίσεις εκείνους που είναι περισσότερο ευάλωτοι.

Πηγή:
https://readersupportednews.org/opinion2/277-75/61852-focus-naomi-klein-coronavirus-is-the-perfect-disaster-for-disaster-capitalism?fbclid=IwAR3c_K84Hk_05_3Wbxc5zYpbVhjqUNXrpE7Omu_NPCkIHaWXGBc-weMbR-4